

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Metropolimaaseutu asukkaiden kokemana

- nykytilanne ja tulevaisuuden toiveet

Anne Liimatainen ja Tero Uusitalo (toim.)

Metropolimaaseutu asukkaiden kokemana

- nykytilanne ja tulevaisuuden toiveet

Anne Liimatainen ja Tero Uusitalo (toim.)

Anne Liimatainen & Tero Uusitalo (toim.)
Metropolimaaseutu asukkaiden kokemana
- nykytilanne ja tulevaisuuden toiveet

Kirjoittajat:

Hämeen ammattikorkeakoulu, Kestävän kehityksen ja maaseutuelinkeinojen
koulutusohjelmien opiskelijat: Jaana Haapalainen, Terhi Haataja, Siina Hara,
Tomi Holm, Mauno Jussila, Marko Kiiveri, Nina Mäntylä, Marko Salonen,
Maija Talja & Heta Tuura

Ohjaajat: Tero Uusitalo & Anne Liimatainen

Länsi-Uudenmaan Kylät ry: toiminnanjohtaja Pirkko Kaskinen

ISBN 978-951-784-550-2
ISSN 1795-424x
HAMKin e-julkaisuja 7/2011

© Hämeen ammattikorkeakoulu ja kirjoittajat

JULKAISIJA – PUBLISHER

Hämeen ammattikorkeakoulu

PL 230

13101 HÄMEENLINNA

puh. (03) 6461

julkaisut@hamk.fi

www.hamk.fi/julkaisut

Ulkoasu ja taitto: HAMK Julkaisut

Kannen kuva: Jaana Haapalainen

Hämeenlinna, elokuu 2011

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Metropolimaaseutu	7
2.1. Metropolimaaseutu käsitteenä	7
2.1.1 Metropolia.....	7
2.1.2 Maaseutu	8
2.1.3 Metropolimaaseutu	9
2.2 Helsingin metropolialue ja maaseutu	10
2.2.1 Ympäristö ja aluerakenne	10
2.2.2 Väestö ja asuminen Uudellamaalla	10
2.2.3 Palvelut, elinkeinorakenne ja työpaikat Uudellamaalla	11
2.2.4 Asukasdemokratia ja yhteisöllisyys	13
2.2.5 Kehittämistavoitteita metropolimaakunnassa	13
3 Menetelmät ja aineisto	17
4 Tulokset	21
4.1 Taustatiedot	21
4.2 Näkemykset metropolimaaseudusta nyt ja tulevaisuuden toiveet	22
4.2.1 Asuminen ja eläminen metropolimaaseudulla	22
4.2.2 Metropolimaaseutu elinympäristönä	25
4.2.3 Palvelut ja yrittäjyys metropolimaaseudulla	26
4.2.4 Yhteisöllisyys ja osallistumismahdollisuudet.....	28
4.2.5 Aluekohtaisia näkemyksiä.....	32
4.2.6 Keskeisiä kehittämistoiveita.....	33
5 SWOT-analyysi	37
6 Vertailua ja kehittämistoiveita	43
7 Lähteet	46
Liite 1. Kyselylomake	48

1 Johdanto

Uudenmaan metropolialueelle on viime vuosina linjattu useita kehittämissuunnitelmia. Metropolipolitiikka keskittyy Helsingin seudun erityiskysymyksiin. Metropolipolitiikassa korostetaan muun muassa seudun uudistumiskykyä, kestävästä yhdyskuntarakennetta, monikulttuurisuutta, hyvinvoinnin turvaamista sekä sosiaalista eheyttä. Nämä kaikki koskettavat niin varsinaista metropolin keskusta eli Helsinkiä ja koko pääkaupunkiseutua kuin laajemmin keskuksen vaikutusalueita. Käsitteet metropoli ja etenkin metropolimaaseutu eivät ole yksiselitteisiä ja niihin liittyykin erilaisia käsityksiä ja mielikuvia – onko metropolia ainoastaan Helsinki vai koko pääkaupunkiseutu ja mikä puolestaan on metropolialue kokonaisuudessaan? Tässä julkaisussa pyritään selkeyttämään näitä käsitteitä ja etenkin suuntaamaan katsetta Suomen ainoan metropolin laajalle vaikutusalueelle ja erityisesti haja-asutusalueelle eli metropolimaaseudulle.

Länsi-Uudenmaan Kylät ry toteuttaa Uudellamaalla 'Kylä välittää' -hanketta, jonka tavoitteena on tukea eteläsuomalaisen maaseudun elinvoimaisuutta ja löytää keinoja lähidemokratian toteuttamiseen ja elinolojen parantamiseen sekä asukkaiden omatoimisuuteen ja yhteistyöhön. Yhtenä tavoitteena on laatia maakunnallinen paikalliskehittämishjelma, minkä tueksi on tarpeen selvittää alueen asukkaiden mielipiteitä uusmaalaisesta metropolimaaseudusta.

Tällä tutkimuksella selvitetään Uudenmaan metropolialueen maaseudulla asuvien näkemyksiä metropolimaaseudun nykytilasta sekä tulevaisuuden toiveita. Selvitettäviä teemoja ovat eläminen ja asuminen, palvelut ja yrittäjyys, elinympäristö sekä asukasdemokratia ja yhteisöllisyys. Keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

- Miten metropolimaaseutu koetaan asumisen ja elämisen ympäristönä tällä hetkellä?
- Minkälaisia toiveita metropolimaaseudun kehittymiselle asetetaan vuoteen 2025 mennessä?

Tämä tutkimus on laadittu Hämeen ammattikorkeakoulun ja Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n yhteistyönä. Tutkimus toteutettiin 15 opintopisteen ”**Osajana asiantuntijayhteisöissä ja verkostoissa**” -opintokokonaisuudessa. Opintoihin osallistui kymmenen Hyvinkäällä opiskelevaa kestävä kehityksen ja maaseutuelinkeinojen aikuisryhmän opiskelijaa. Tutkimusprosessia ohjasivat Hämeen ammattikorkeakoulun opettajat Tero Uusitalo ja Anne Liimatainen sekä Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n toiminnanjohtaja Pirkko Kasinen.

2 Metropolimaaseutu

2.1 Metropolimaaseutu käsitteenä

Suomalaista maaseutua kuvattaessa käsite ”metropolimaaseutu” herättää ristiriitaisia ajatuksia. Monille käsite on tyystin vieras, ja käsitteen tuntijoiden keskuudessakin sen käyttö Suomen olosuhteissa jakaa mielipiteitä. Joidenkin näkemysten mukaan Suomessa ei ole metropolialuetta lainkaan väkiluvun ja asukastiheyden pienuuden vuoksi, jolloin myös käsite metropolimaaseutu jää tyhjäksi. Toisen näkemyksen mukaan Helsingin ympäristö muodostaa metropolialueen, jolloin pääkaupunkiseudun läheiset maalaiskunnat ovat luokiteltavissa metropolimaaseuduksi. Metropol- ja edelleen metropolimaaseutu-käsitteen käyttö onkin jo jossakin määrin vakiintunut kuvaamaan Uudenmaan maakunnan aluetta ja tämän maaseutumaisia alueita.

2.1.1 Metropol

Metropolialue voidaan määritellä yhteyksiltään, elinkeinorakenteeltaan ja kulttuuritarjonnaltaan monipuoliseksi kaupunkiseuduksi sitä ympäröivine kuntineen ja vaikutusalueineen. Usein metropolit syntyvät kaupunkien kasvaessa kiinni toisiinsa. Metropolin muodostumisen keskeisenä edellytyksenä on riittävä väestöpohja, ja verkostomaisesta rakenteesta syntyy tarve ohjata metropolialueen kehitystä yhtenäisenä kokonaisuutena. Suomen ainoa metropolialue on Helsingin seudun metropolialue, joka poikkeaa monin tavoin muista maamme kaupunkiseuduista. Näin ollen se muodostaa erityisen maantieteellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden. (Valtioneuvoston selonteko metropolipolitiikasta 2010, 3.)

Tolkki ym. (2010, 9) kuvailevat metropolia seuraavasti:

”Metropol on lähtökohtaisesti jotain, mikä muotoutuu osin hallitsemattomien elementtien kokonaisuutena. Tämä hallitsemattomuus, jopa kaottisuus, antaa metropoleille niiden erityispiirteet ja omailemisen luonteen. Metropolialueilla julkiset, yksityiset ja kansalaisyhteiskunnan toimijat linkittyvät eri tasoilla yhteen ja kerrostuvat erilaisiksi tiiviimmiksi ja löyhemmiksi rakenteiksi ja verkostoiksi. Kaikki nämä tahot muodostavat yhdessä instituutioiden kokonaisuuden,

joiden välisen vuorovaikutuksen pysyväksi alustaksi metropolialueiden hallintajärjestelmiä rakennetaan.”

Kaupungistumisen seurauksena valtaosa maapallon ihmisistä asuu keskiteytsti kaupunkialueilla. Globalisaation myötä valtiorajojen sijaan korostuvat asutuskeskittymien väliset lävistävyydet, virtaukset ja vaihdot. Näistä lähtökohdista esiin nousevat taloudelliset-kulttuuriset keskuksien eli metropolien. Vaikka metropolit ovat erilaisia eri paikoissa, niiden taustalla on kuitenkin samanlainen kehityslinja. Metropolit haastavat perinteisen aluekehityspolitiikan, sillä yhä kansainvälistyvämmässä maailmassa ne eivät kilpaile maakunnallisten keskusten kanssa, vaan toisiaan vastaan. Metropolien tärkeimmiksi menestystekijöiksi ovat nousseet niihin keskittynyt osaaminen ja kulutusvoima. (Siivonen 2010, 9–11.)

Yleisesti metropolien keskeinen tavoite on hyötyä kansainvälisesti toimivien yritysten investoinneista tai muusta erityisestä toiminnasta, kuten esimerkiksi tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta. Metropolialueen kehittämisessä keskitytään seudun vahvuuksiin pohjautuvien mahdollisuuksien hyödyntämiseen metropolialueiden välisessä kilpailussa. Metropolit vahvistavat näin myös pienempien kaupunkiseutujen sekä metropolialueen vaikutusalueen kehitysedellytyksiä ja kilpailukykyä. (Valtioneuvoston selonteko metropolipolitiikasta 2010, 3.)

2.1.2 Maaseutu

Suomen kansallisen alueluokittelun mukaan suomalainen maaseutu jaetaan kolmeen kategoriaan: kaupunkien läheiseen maaseutuun, ydinmaaseutuun ja harvaan asuttuun maaseutuun. Neljäs alueluokittelun kategoria ovat kaupungit. Maaseudun kolmijaon mukaan Suomen maa-alueesta yli 90 % luokitellaan maaseudeksi. Kuntajakoon perustuva alueluokittelu mahdollistaa erityyppisten alueiden kehityserojen havainnoinnin, niiden keskinäisen vertailun ja Suomen sisäisten erojen vertailun. (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2011, 3.)

Kaupunkien läheistä maaseutua on erityisesti Länsi- ja Etelä-Suomessa. Maatalouden ja elinkeinorakenteen monipuolistamisen mahdollisuudet ovat hyvät, ja asukkailla on myös mahdollisuus käydä töissä lähikaupungeissa. Monet kaupunkien läheisen maaseudun kunnista ovat muuttovoittoalueita. Muuttovoitto mahdollistaa alueen kuntien – joukossa myös pieniä kaupunkia – palveluiden monipuolistamisen ja uusien investointien teon ilman, että niiden taloudellinen tilanne heikkenee. Hyvinvointi näillä alueilla on maan korkeinta. (Malinen ym. 2006, 6; Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2011, 3–4.)

Ydinmaaseudulle on tunnusomaista se, että ne toimivat vahvana alkutuotantoalueena. Ydinmaaseutuun kuuluu myös erikoistuneen alkutuotannon keskittymiä, kuten esimerkiksi kasvihuonetuotannon, sika-, siipikarja- ja turkistalouden alueita. Paikoittain ydinmaaseudulla on myös teollisuuden toimiala-

keskittymiä. Ydinmaaseudun läheisyydessä on myös keskisuuria keskuksia, ja alueen kuntakeskukset ovat toiminnoiltaan monipuolisia. Useimmat kylät ydinmaaseudulla ovat elinvoimaisia. Myös ydinmaaseudun kunnat sijaitsevat Länsi- ja Etelä-Suomen alueella. (Malinen ym. 2006, 6; Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2011, 4.)

Harvaan asuttu maaseutu on aluekehityksellisesti haasteellista aluetta. Väestörakenne on usein epätasapainossa nuorten muuttaessa pois ja vanhusväestön määrän lisääntyessä. Myös palvelut karsiutuvat, maatalous hiipuu, uudet työpaikat eivät riitä korvaamaan perinteisten työpaikkojen poistumaa ja kuntien taloudelliset resurssit eivät kestä muutosta. Alkutuotannon kehittämisedellytykset ovat heikot kasvukauden lyhyiden ja muiden luonnon asettamisen reunaehtojen vuoksi. Harvaan asutun maaseudun kunnat sijoittuvat enimmäkseen Itä- ja Pohjois-Suomeen. (Malinen ym. 2006, 6; Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2011, 4.)

2.1.3 Metropolimaaseutu

Metropolimaaseudulla tarkoitetaan maaseutua, joka sijaitsee metropolikeskittymän läheisyydessä ja joka toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskuksen kanssa. Metropolimaaseutu ja metropolin keskittymä sitoutuvat toisiinsa esimerkiksi väestön työssäkäynnin, vapaa-ajanvieton ja kulutustottumusten kautta.

Metropolialueen kasvaessa aluerakenteen kehityskysymyksiin tulee kiinnittää huomiota muun muassa kestävästä kehityksen näkökulmasta. Helsingin metropolialueella on suuri kansantaloudellinen merkitys niin elinkeinoelämän, tutkimus- ja koulutustoiminnan kuin kansallisen ja kansainvälisen liikenteenkin kannalta. Alueen erityispiirteitä ovat kaupunkikeskittymien läheinen maaseutu kulttuurimaisemineen ja monipuolisine elinkeinoineen sekä eurooppalaisella mittapuulla mitattuna poikkeuksellisen suuret lähes luonnontilaiset vesistö- ja metsäalueet. (Metropolialueelle kestävä aluerakenne 2008, 8–9.)

Kuva: Jaana Haapalainen

Kuva: Marko Kiiveri

2.2 Helsingin metropolialue ja maaseutu

2.2.1 Ympäristö ja aluerakenne

Ympäristöltään Uusimaa on hyvin monipuolinen. Alueelta löytyy tiheään rakennettuja kaupunkeja, perinteistä maaseutua, luonnontilaisia ympäristöjä sekä historiallisia kulttuurialueita. Etelässä Uusimaa rajautuu Suomenlahteen, missä saaristo sekä pirstaleinen rannikkoalue muodostavat ympäristönsään ja kulttuuriltaan omaleimaisen kokonaisuuden. Uudenmaan halki kulkee Ensimmäinen Salpausselkä, jonka pohjoispuolinen alue on kumpuilevaa hiekka- ja moreenimaata ja eteläpuoli puolestaan viljavaa savitasankoa ja perinteistä maanviljelysalueita. (Uudenmaan kylät 2002, 15.)

Uusimaa on yksi Suomen pitkäaikaisimmin yhtäjaksoisesti asuttuja alueita. Maanviljely ja kartanokulttuuri ovat muokanneet alueen maisemaa vähitellen keskiajalta lähtien. Maataloudella on edelleen tärkeä merkitys avoimen maaseutumaiseman ylläpitäjänä. Saariston rakennettu kulttuuriympäristö muodostuu vanhoista kalastajataloista, 1800-luvun huviloista ja uudemmasta loma-asutuksesta. Uudellamaalla sijaitsee useita kansallisesti tärkeitä kulttuuriperintökohteita, kuten kivikirkkoja (mm. Siuntion kirkko), Raaseporin linna, ruukkimiljöitä (mm. Fagervik Inkoossa) ja taiteilijahuvila-alue Tuusulanjärven rannalla. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet... 2006; Uudenmaan kylät 2002, 77; Rakennusperintö.fi 2011)

Vaikka Uusimaa on Suomen tiheimmin asuttua aluetta, yli viidennes keski- ja läntisen Uudenmaan pinta-alasta on edelleen maatalousalueita, ja metsät tai muut luonnonalueet kattavat alueesta lähes kaksi kolmasosaa. (Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Hyvä ympäristö ja toimiva aluerakenne ovat keskeisiä tekijöitä asukkaiden hyvinvoinnin sekä alueen elinvoimaisuuden kannalta. Ympäristön tarjoamat ekosysteemipalvelut, kuten ruoka, puutavara, maisema- ja virkistystekijät, vaikuttavat niin asumisviihtyvyyteen kuin elinkeinotoimintaan. Maaseudun säilyttäminen elinvoimaisena, Itämeren tilan suojeleminen sekä virkistysalueiden ja viheryhteyksien kehittäminen ovat keskeisiä teemoja metropolialueella. (Laakso 2010, 16.)

2.2.2 Väestö ja asuminen Uudellamaalla

Asukkaita Keski- ja Länsi-Uudellamaalla on yhteensä noin 1,5 miljoonaa, joista pääkaupunkiseudulla asuu yli miljoona. Vuonna 2009 metropolimaakunnan väestöstä 94,6 % asui taajamissa ja vain 5,4 % haja-asutusalueilla. (Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Uudenmaan väkiluku kasvaa muuhun Suomeen verrattuna voimakkaasti. Väestön kasvu selittyy sekä muuttovoitolla että kuolleisuutta suuremmalla syntyvyydellä. 1990-luvulle asti väestön muuttovoitto liittyi maan sisäiseen muuttoliikkeeseen, mutta sen jälkeen kyse on ollut enemmän maahanmuu-

tosta. Yli puolet Suomessa asuvista ulkomaalaisista asuukin Uudellamaalla ja heistä valtaosa (noin 86 %) pääkaupunkiseudulla. (Laakso 2010, 9; Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Uudenmaan väestön keski-ikä on matalampi kuin muualla maassa. Työikäisten osuus väestöstä on puolestaan suurempi kuin Suomen muissa osissa. Maakunnan sisällä voidaan havaita alueellisia erityispiirteitä väestörakenteessa: pääkaupunkiseudulla nuorten työikäisten osuus on huomattava, Helsingin seudun kehysalueella (Kirkkonummi, Vihti, Nurmijärvi, Hyvinkää, Tuusula, Kerava, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen ja Sipoo) on erityisen paljon lapsia ja alle 20-vuotiaita nuoria, Raaseporin seudulla (Hanko, Raasepori ja Inkoo) jopa noin viidennes asukkaista on eläkeikäisiä ja Lohjan seudun (Siuntio, Lohja, Karjalohja, Nummi-Pusula ja Karkkila) asukkaista puolestaan suuri joukko on yli 30-vuotiaita työikäisiä. (Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Uudenmaan alueen väestöllinen erityispiirre on ruotsia äidinkielenään puhuvien suuri määrä verrattuna muuhun Suomeen, sillä asukkaista ruotsinkielisiä on noin 9 %. Joillain alueilla osuus on huomattavasti suurempi: Raaseporin seudulla ruotsinkielisiä asukkaita on lähes 60 %, Loviisan seudulla noin 40 % ja Porvoon seudullakin ruotsia äidinkielenään puhuu lähes kolmannes asukkaista. (Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Uudenmaan väestön arvioidaan kasvavan vuoteen 2040 mennessä lähes 1,8 miljoonaan. Kasvun ennakoidaan olevan voimakkainta Helsingin seudun kehyskunnissa. Joissakin osissa Uuttamaata, kuten ydinmaaseudun saaristokunnissa, väestön arvioidaan kuitenkin samanaikaisesti vähenevän. (Suomen virallinen tilasto 2009; Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Rakentamisessa ja asumisessa Uudellamaalla on selkeitä alueellisia eroja. Pääkaupunkiseutu on tiiviin rakentamisen kerrostalovaltaista aluetta, kun taas muualla maakunnassa on pientalovaltaista laajalle levinnyttä, hajanaista asutusta taajamineen ja kyliseen. Uudellamaalla voidaan havaita kahdenlaisia kehityssuuntausta: toisaalta asumisen tiivistymistä pääkaupunkiseudulla, toisaalta asutuksen hajaantumista erityisesti pääkaupunkiseudun reunoilla. Asumistiheys ja asumisen kalleus sekä sopivan kokoisten asuntojen puuttuminen kaupunkialueilta ovat maaseudun vetovoimatekijöiden ohella syynä alueelliseen muuttoliikkeeseen kaupungin läheiselle maaseudulle. (Laakso 2010; Uudenmaan maakuntaohjelma 2011.)

2.2.3 Palvelut, elinkeinorakenne ja työpaikat Uudellamaalla

Viime vuosikymmenten aikana palvelut ovat keskittyneet asutuksen kanssa samanaikaisesti keskuksiin, jolloin maaseudun palvelut ovat vähentyneet. Myös Uudellamaalla niin julkiset kuin yksityiset palvelut ovat keskittyneet kuntien pääkeskuksiin. Joitakin palveluita on silti säilynyt kylillä. Kyläkauppojen määrä on vähentynyt Uudellamaalla voimakkaammin kuin muualla Suomessa. Vuonna 2002 vain 14 %:ssa Uudenmaan kylistä oli kauppa. Pankki- tai perinteisiä postipalveluja ei Uudellamaalla ole enää kylissä, mut-

ta joitakin muiden palveluiden yhteydessä toimivia asiamiesposteja on. Uudenmaan maaseudulla on useita kyläkouluja, ja muun muassa ensimmäisten luokkien opetusta järjestetään lähes puolessa Uudenmaan kylistä. (Uudenmaan kylät 2002, 79 – 81.)

Toimialoittain jaettuna metropolimaakunnassa eniten ihmisiä työllistyi vuonna 2008 julkisen sektorin tehtäviin. Toiseksi eniten työllisti tukku- ja vähittäiskauppa sisältäen logistiikan sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan. Muita merkittäviä työllistäjiä ovat teollisuus, informaatio- ja viestintäteknologia sekä rakentaminen. Noin 80 % Uudenmaan työpaikoista on palvelutyöpaikkoja. (Suomen virallinen tilasto 2010; Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Elinkeinorakenteessa on merkittäviä eroja alueiden välillä. Lähes 80 % Uudenmaan työpaikoista sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Helsingin seudun kehysalueella on erityisesti metalli- ja rakennusaineteollisuutta sekä logistiikka-alan toimintaa. Länsi-Uudellamaalla korostuu maa- ja metsätalous sekä erilainen teollisuustoiminta. (Laakso 2010, 8.)

Pääkaupunkiseudulle pendelöi vuonna 2008 vajaat 120 000 työntekijää ja määrä on ollut kasvussa koko 2000-luvun. Työmatkasukkuloijista noin 60 % asui muualla läntisellä ja keskisellä Uudellamaalla, noin 10 % itäisellä Uudellamaalla ja vajaa kolmannes muualla. Vastavuoroisesti myös espoolaisen, helsinkiläisten, kauniaislaisten ja vantaalaisten työnteko pääkaupunkiseudun ulkopuolella on lisääntynyt samaan aikaan. (Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011.)

Perinteisesti maaseudun yrittäjyys on maa- ja metsätalouden parissa tapahtuvaa alkutuotantoa. Uudenmaan erityispiirre maataloudessa on painottuminen kasvinviljelyyn (noin 70 % tiloista). Toimivien tilojen määrä laskee koko ajan ja tilakoko suurenee. Uudellamaalla tilamäärä on 1980-luvulta vähentynyt kolmasosaan, ja keskimääräinen tilakoko on kasvanut 41 hehtaariin. Koko Uudellamaalla maatalous työllistää työvoimasta yhteensä noin prosentin. Maatalouteen kohdistuu Uudellamaalla erityispaineita maankäytön suhteen, sillä laajenevat yhdyskunnat tarvitsevat lisää tilaa rakentamiseen ja virkistyskäyttöön. Kauempana kaupunkikeskuksista maataloudella on edelleen tärkeä merkitys toimeentulolähteenä. Monilla maatiloilla uusi suunta on, että yritystoiminta laajenee ja monipuolistuu, ja nykyisin noin kolmasosa suomalaisista maatiloista toimiikin monialaisesti. Tärkein toimiala on koneurakointi, mutta kasvavia aloja maaseutuyrittämisessä ovat matkailu, bioenergian tuotanto ja hevosyrittäjyys. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet... 2006; Lith 2007; Jo kolmannes maatiloista monialaisia 2011.)

Uudellamaalla metsätalouden parissa työskentelee noin 5 000 henkilöä. Mahdollisuuksia metsien hyödyntämiselle raaka-aine- ja bioenergiälähteenä sekä virkistyskäytössä pidetään hyvinä. Paineita on kuitenkin, aivan kuten maatalouden osalta, myös toisenlaiselle maankäytölle etenkin yhdyskuntien läheisyydessä. (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet... 2006.)

2.2.4 Asukasdemokratia ja yhteisöllisyys

Kolmannen sektorin toiminta ja yhteistyö sekä asukkaiden omatoimisuus ja aktiivisuus ovat tärkeitä metropolin kehittämisessä. Kuntaliitokset ja rakennemuutos voivat merkitä päätöksenteon etääntymistä asukkaista ja paikallisuudesta, mihin osaltaan vaikuttaa myös suuriin yksiköihin keskittävä politiikka.

Paikallistoiminta, talkoohenki ja asukkaiden oma panostus ympäristönsä kehittämiseen ovat viime vuosina suuresti aktivoituneet. Maaseudulle on syntyneessä uudenlaista toimintaa ja ekologisesti kestävästä asumiskulttuurista. Toisaalta rakentaminen haja-asutusalueille lisää vaatimuksia kunnallistekniikan ja muiden palvelujen järjestämiseen. Asukkaiden omaehtoisen toiminnan ja vastuunoton kautta voidaan saada paljon aikaan. Vesiosuuskuntien perustaminen ja muu toiminta palvelujen järjestämiseksi ovat esimerkkejä Uudella maalla toteutetuista asukaslähtöisistä toimenpiteistä.

Monissa Uudenmaan kylissä on tehty kyläsuunnitelma, josta ilmenee asukkaiden yhteinen tahto oman alueen ja yhteisöllisyyden kehittämiseen. Kyläsuunnitelma toimii vuorovaikutus- ja keskusteluvälineenä muun muassa keskusteltaessa alueiden kehittämisestä kunnan viranomaisten kanssa. Kyläsuunnitelma ei ole vaatimusten lista, vaan sen avulla mietitään keinoja alueiden kehittämiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Jokaisella kylällä olisikin hyvä olla ajantasainen kyläsuunnitelma. Kylä voi käsitteenä olla myös usean pikkukylän muodostama toiminnallinen alue.

Verkostoituminen ja kylien välinen kuntatasonkin yhteistyö ovat lähidemokratian toimimisen kannalta tärkeitä. Ennakkoluulot ja tietämättömyys vähenevät aidossa ja rehellisessä vuoropuhelussa päättäjien, viranhaltijoiden ja asukkaiden kesken. Lähidemokratiaa onkin lähdetty kehittämään monilla alueilla. Todellista vaikuttamista syntyy kuitenkin vasta, kun asukaslautakunnalla tai vastaavalla on käytettävissään riittävä budjetti, jonka puitteissa päätetään esimerkiksi haja-asutusalueiden palveluiden järjestämisestä. Yhteistyö mahdollistaa, että Uusimaa säilyy ja kehittyy monimuotoisena ja monipuolisena asuinalueena ja elinympäristönä.

2.2.5 Kehittämistavoitteita metropolimaakunnassa

Uudenmaan metropolialuetta kehitetään valtakunnan poliittisella tasolla muun muassa hallitusohjelmien mukaisesti, ja varsinainen metropolipolitiikka sai alkunsa Vanhasen toisella hallituskaudella. Valtioneuvosto on selonteossaan metropolipolitiikasta (2010) laatinut seitsemän kehittämislinjausta Helsingin metropolialueelle. Kehittämislinjausten tavoitteita ovat

- Laaja-alaisen taloudellisen uudistumiskyvyn turvaaminen
- Kansainvälisen aseman vahvistaminen globaaleissa verkostoissa
- Kestävän yhdyskuntarakenteen ja toimivan liikenteen luominen

- Työikäisten maahanmuuttajien kotouttaminen ja työllistäminen
- Hyvinvoinnin ja palvelujen uudistaminen mm. kunnallisten palvelujen yhteiskäytöllä
- Sosiaalisen eheyden vahvistaminen sekä kuntarakenteiden uudistaminen
- Seudun yhteistyörakenteiden vahvistaminen
- Metropolipolitiikan vahvistaminen.

Maakuntatasolla Uudellemaalle on asetettu lähivuosiksi useita erilaisia kehittämistavoitteita. Osittain maakunnan kehittäminen lähtee lakisääteisistä velvoitteista, kuten maakuntaohjelman kohdalla, osittain taas alueen omista tarpeista.

Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa (2010) esitetään visio, että Uusimaa on vuoteen 2033 mennessä ”kansainvälinen hyvinvoivien ihmisten vetovoimainen metropolialue”. Jotta tämä pitkän aikavälin tavoite saavutetaan, maakuntasuunnitelmassa esitetään seuraavia kehittämisstrategioita:

1. Uudenmaan aluekehittäminen perustuu metropolimalliin. Maakuntaa kehitetään metropolialueena huomioiden eri osien vahvuudet. Vahva pääkaupunkiseutu takaa muidenkin maakunnan osien elinvoimaisuuden, muut keskukset ja maaseutu puolestaan monipuolistavat elinkeinotoimintaa ja asumisen vaihtoehtoja. Alueiden keskinäistä vuorovaikutusta edistetään joukkoliikennettä kehittämällä.
2. Turvataan edellytykset väestön hyvinvointi- ja koulutuspalvelujen tuottamiselle koko maakunnassa. Kaikkien työikäisten työhön osallistumista halutaan edistää, samoin kuin maahanmuuttajien kotoutumista.
3. Uusimaa houkuttelee investointeja ja yrityksiä. Yritystoimintaa Uudellemaalla halutaan lisätä kasvavien hyvinvointipalveluiden vastapainoksi ja rahoittamiseksi.
4. Uusimaa on Itämeren piirin merkittävin innovaatiokeskittymä. Tähän pyritään saattamalla vuorovaikutukseen yrityksiä, oppilaitoksia ja asiakkaita sekä eri tieteenaloja toistensa kanssa. Erityisesti kestävä kehityksen innovaatioita halutaan rohkaista.
5. Uudenmaan yhdyskuntarakenne on toimiva ja tehokas, energian käyttöä ja liikkumistarvetta vähentävä sekä hyvinvointia edistävä. Uudellemaalla tavoitellaan alueiden eheyttämistä säilyttäen niiden ominaisuuksia. Eheytyksen perustuu olemassa olevaan infrastruktuuriin ja joukko- sekä kevyenliikenteen kehittämiseen. Alueiden suunnittelussa huomioidaan myös energiaratkaisut ja riittävät virkistys- ja luontoalueet.
6. Uusimaa on Suomen ensimmäinen hiilineutraali maakunta ja ilmastomuutokseen sopeutumisen edelläkävijä. Tavoitteeseen pyritään li-

säämällä uusiutuvien energiamuotojen (erityisesti metsä- ja peltobio-massan sekä tuulivoiman) käyttöä ja kehittämällä ja edistämällä energiatehokkaita ja vähäpäästöisiä teknologioita. Rakentamisessa huomioidaan koko elinkaari ja luonnonolosuhteet, kuten tulvat ja hulevedet.

Uudenmaan maakuntaohjelman 2011–2014 (2011) kehittämistavoitteet ja toimenpiteet perustuvat maakuntasuunnitelman pitkän aikavälin tavoitteiden lisäksi toimintaympäristöstä tehtyyn nykytila-analyysiin. Vuosille 2011–2014 on valittu neljä toimintalinjaa:

1. Uudistuvan metropolimaakunnan yhteistyö ja alueiden roolit
2. Metropolimaakunnan kilpailuetu ja elinkeinoelämä
3. Asukkaiden hyvinvointi ja palveluiden edellytykset
4. Alue- ja yhdyskuntarakenne ja ympäristö.

Uudenmaan maakuntaohjelman (2011) mukaan yritystoiminnan edellytyksiä halutaan parantaa sekä logistisia ratkaisuja kehittää. Alueella panostetaan päästöttömään ja uusiutuvaan energiaan, ja muun muassa oppimiskeskuksien kehittämisessä painopiste on energia- ja ympäristöalan innovaatioissa. Hyvinvointi- ja kulttuuripalvelut pyritään turvaamaan. Yhdyskuntarakenteiden kehittämisessä painotetaan eheyttämistä. Elinympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon luonnon virkistysalueet ja ympäristöhaittojen lieventäminen. Lisäksi pyritään turvalliseen ja kestäväan liikenteeseen panostamalla muun muassa kevyen liikenteen väyliin ja raideliikenteeseen. Rakentamisessa energiatehokkuutta edistetään muun muassa kehittämällä erilaisia asuinaluekohtaisia energiaratkaisuja.

Uudenmaan maaseutuohjelma keskittyy Uudenmaan maaseutualueiden kehittämistavoitteisiin ja linjauksiin vuosille 2007–2013. Maaseutuohjelma toimii ohjaavana taustalinjauksena, kun päätetään TE-keskuksen (nyk. ELY-keskus) kautta kanavoitavasta rahoituksesta. Maaseutuohjelman vision mukaan *”Uusimaa on elinkeinotoimiltaan vireä, erinomaista sijaintiaan hyödyntävä kaksikielinen alue, joka on houkutteleva ja helposti saavutettava työ- ja vapaa-ajan ympäristö, jossa maaseutuyritykset toimivat kestävien periaatteiden mukaisesti ja menestyvät hyödyntäen luontoa ja alueellista kulttuuria. Maa- ja metsätaloustuotanto on kilpailukykyistä, kannattavaa ja ympäristöystävällistä. Peruspalvelujen saanti on turvattu monin eri tavoin järjestettynä.”*Tämän vision tavoittamiseksi maaseutuohjelma määrittelee neljä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan perustuvaa yleistavoitetta: maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen, ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen, maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen sekä LEADER-toimintatapa (paikalliset toimintaryhmät). (Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet... 2006, 19.)

Länsi-Uudenmaan kylätoimintaohjelma (2005) linjaa visiossaan: ”Kylien välillä ja sisällä vallitsee laaja, tiivis ja hyvä yhteistyö. Kyläympäristö on huomattavasti viihtyisämpi, palvelut turvattu ja elinkeinoelämä kukoistaa. Ja

kaikki tämä paikkakuntalaisten hyväksi.” Kylätoimintaohjelmassa annetaan suuntaviivat, kuinka vision mukainen maaseudun kyläympäristö toteutetaan. Keskeisenä nähdään, että paikkakuntalaiset uskovat mahdollisuuksiinsa vaikuttaa ja kehittää maaseutua. Kyläyhdistyksillä on tärkeä rooli kylien kannalta. Ne voivat toimia keskustelufoorumeina, yhteyden luojina kyläläisten välillä, tiedon välittäjinä, edunvalvojina (mm. kaavoituskysymyksissä) ja kehityksen toimeenpanijoina. Tämän vuoksi kylätoimintaohjelman tavoite on, että yhdistyksiä perustetaan lisää, niistä pidetään rekisteriä ja yhteistyötä lisätään.

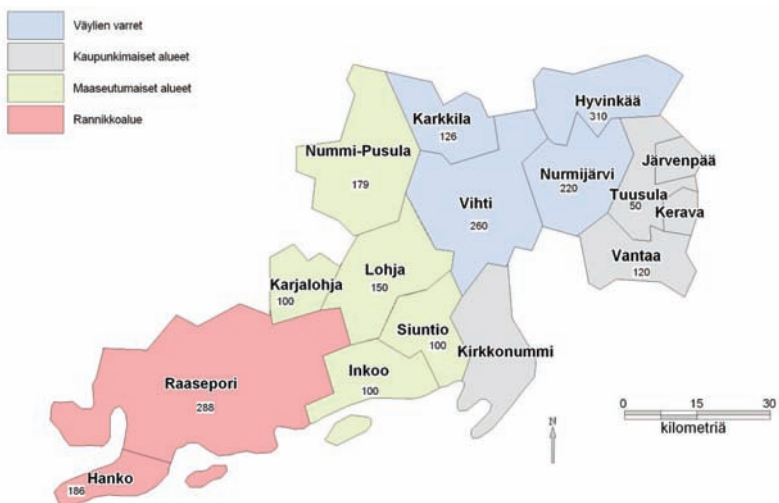

Kuva: Jaana Haapalainen

3 Menetelmät ja aineisto

Tämän metropolimaaseutututkimuksen menetelmäksi valittiin kyselytutkimus, sillä tavoitteena oli saada laajasti selvitettyä metropolimaaseudun asukkaiden näkemyksiä. Kysely toteutettiin sähköisesti ja paperiversiona (Liite 1). Sähköinen kysely laadittiin Google-dokumenttien lomaketyökalulla. Kyselyn laativat Hämeen ammattikorkeakoulun kestävä kehityksen ja maaseutuelinkeinojen aikuisryhmän opiskelijat yhdessä ohjaajiansa ja toimeksiantajan kanssa. Kyselylomake lähetettiin kommentoitavaksi Länsi-Uudenmaan Ky-lät ry:n työryhmälle ja samalla he toimivat kyselyn testiryhmänä. Testauksesta tulleet kommentit otettiin huomioon lopullisen lomakkeen muotoilussa.

Tutkimusalueeksi valittiin läntisen ja keskisen Uudenmaan maaseutualueet, jotka jaoteltiin tässä tutkimuksessa neljään luokkaan: väylien varret, kaupunkimaiset alueet, maaseutumaiset alueet ja rannikkoalue (Kuva 1). Kuntien taajamat rajattiin pois, mutta maaseudun kyläkeskukset otettiin mukaan tutkimukseen. Tutkimusalueen kunnat ovat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa 2007–2013 (2011) käytetyn luokittelun mukaisesti kaupungin läheistä maaseutua lukuun ottamatta Hyvinkäätä, Vantaata ja Lohjaa, jotka luokitellaan kaupungeiksi. Karkkila luokitellaan ydinmaaseuduksi.

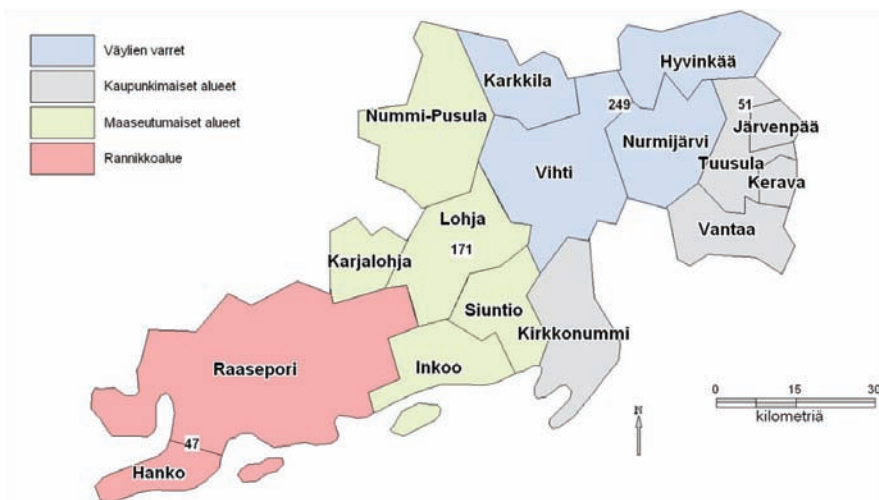

Kuva 1. Tutkimusalue ja paperikyselyiden jakomäärät kunnittain.

Paperikyselyiden jakaminen suunniteltiin siten, että tutkimusalue saatiin alueellisesti mahdollisimman laajasti katettua. Tutkimusalueelta valittiin kohdekyliä, jonne kyselyt jaettiin tutkimusryhmän toimesta. Myös paperikyselyssä oli sähköisen kyselyn internet-linkki, jolloin vastaaja pystyi vastaamaan kyselyyn vaihtoehtoisesti sähköisesti. Lisäksi kyselyä jaettiin Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n tilaisuuksissa. Paperisena kyselyä jaettiin 2 200 kotitalouteen tutkimusalueella talvella 2011. Kyselyitä jaettiin kohtuullisen tasaisesti Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien maaseudulle (Kuva 1). Kaupungeiksi luokitelluissa kunnissa kyselyä jaettiin asemakaava-alueiden ulkopuolisiin kyliin ja harvaan asutuille alueille.

Sähköisesti kyselystä tiedotettiin tutkimusalueen kylä- ym. yhdistyksille, ja yhdistykset lähettivät tiedon kyselyn nettiosoitteesta omia verkostojaan pitkin eteenpäin toiminta-alueensa asukkaille. Sähköinen linkki metropolimaaseutututkimukseen oli avoimena myös Länsi-Uudenmaan Kylät ry:n, Eteläisen maaseudun osajat EMO ry:n sekä tutkimuksen omilla internet-sivuilla (<https://sites.google.com/site/metropolimaaseutututkimus>). Kyselylinkki oli lisäksi avoimena joidenkin kyläyhdistysten, kuten Vihtijärven Kyläyhdistys ry:n internet-sivuilla.

Kyselyvastauksia palautui 601 kappaletta, joista sähköisesti 238 kpl (40 %) ja postitse 363 kpl (60 %). Ruotsinkielisiä vastauksia palautui 38 kpl, joka on kuusi prosenttia koko aineistosta. Vastausprosenttia palautuneista kyselyistä ei voi suoraan laskea, sillä osa paperikyselyn saaneista on saattanut vastata sähköisesti, jolloin on mahdotonta tietää kuinka moni kyselyn postitse saaneista vastasi siihen. Kuvassa 2 on palautuneiden lomakkeiden määrä alueittain nelialuejaon mukaisesti (osa kyselyyn vastanneista ei maininnut postinumeroa, joten alueellisessa tarkastelussa vastauksia on mukana 518).

Kuva 2. Palautuneiden kyselylomakkeiden määrä alueittain.

Postitse palautuneet vastaukset tallennettiin syöttämällä vastaukset sähköisen kyselylomakkeen kautta Google-dokumenttiin, jolloin saatiin kaikki vastaukset samaan tiedostoon. Tallentamisen jälkeen vastaukset siirrettiin Excel-ohjelmaan, jossa käsiteltiin tutkimuksen määrällinen aineisto laskemalla jakaumia sekä tekemällä osasta muuttujia ristiintaulukointeja. Laadullinen aineisto käsiteltiin soveltamalla grounded theory -mallia. Avoimia vastauksia luettiin läpi useaan kertaan ja poimittiin eniten toistuvat asiat. Tämän jälkeen teemat luokiteltiin omiksi kokonaisuuksiin ja ne nimettiin yläkäsitteellä. Lisäksi avoimia vastauksia käytettiin numeerisen aineiston tukena analysoinnissa ja tulkinassa.

Kuva yllä: Jaana Haapalainen

Kuva alla: Nina Mäntylä

4 Tulokset

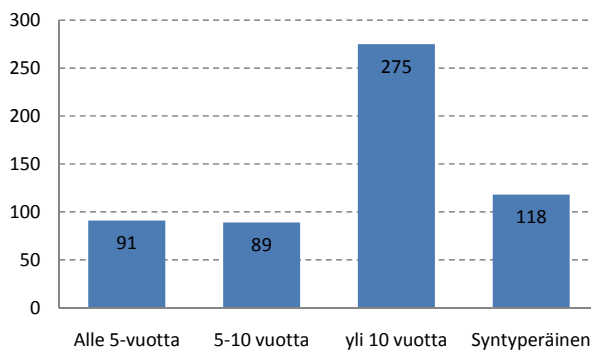
4.1 Taustatiedot

Tutkimuskyselyssä selvitettiin muutamia taustatietoja vastaajista. Kysymykset liittyvät vastaajien ikään ja sukupuoleen, asumisaikaan ja -muotoon sekä talouden kokoon ja työssäkäyntialueeseen. Sukupuolijakauma on varsin tasainen, sillä kyselyyn vastanneista 56 % on naisia ja 44 % miehiä. Ikäjakauma sen sijaan painottuu selvästi keski-ikäisiin ja sitä vanhempiin, sillä vain 11 % vastaajista on alle 36-vuotiaita. Eniten vastaajia, 68 %, on ikäluokasta 36–65-vuotiaat. Yli 65-vuotiaita on 20 % vastaajista.

Kyselyn vastaajista 46 henkilöä (8 %) on loma-asukkaita. Selvästi suosituin asumismuoto on omakotitalo. Omakotitalossa asuu 86 % vastaajista. Rivi-, pari- tai kerrostalossa sen sijaan asuu vain kuutisen prosenttia vastaajista.

Kyselyyn vastanneista suurin osa on asunut nykyisellä asuinalueellaan jo pitkän aikaa. Melkein puolet vastaajista on asunut alueella yli 10 vuotta, ja viidennes vastaajista on syntyperäisiä. Yli 30 % vastaajista on asunut alueella alle 10 vuotta (Kuvio 1).

Asumisaika alueella (n=573)

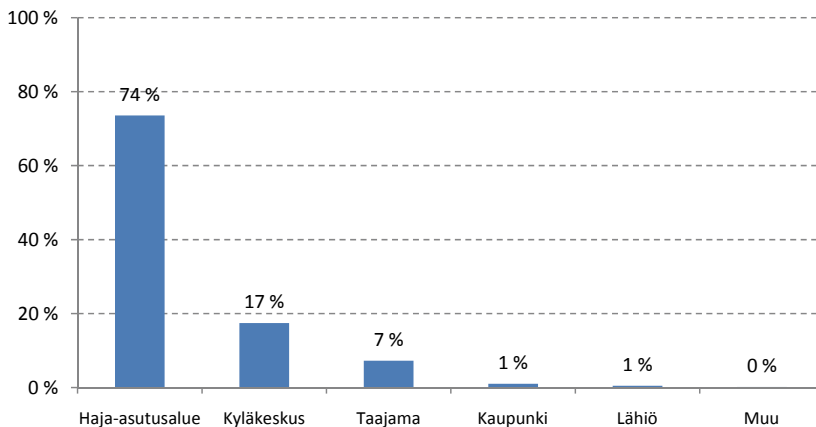

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden asumisaika nykyisellä alueella (vastanneiden määrät).

Työssäkäyntialuetta kysyttäessä vastaukset jakaantuvat varsin tasaisesti. Yli neljännes käy töissä pääkaupunkiseudulla, samoin runsas neljännes työskentelee kotona tai sen läheisyydessä. Muualla työskentelee 11 % vastaajista. 35 % vastaajista ei ole työelämässä.

Talouden kokoa selvitetessä kysyttiin taloudessa asuvien aikuisten ja alle 18-vuotiaiden määrää. Useimmissa talouksissa (70 %) asuu aikuisia kaksi henkilöä. Yhden aikuisen talouksia on 18 % ja kolmen tai sitä useamman aikuisen talouksia 12 %. Alle 18-vuotiaita on noin joka kolmannessa taloudessa. Näistä neljännessä on yksi lapsi, 39 %:ssa lapsia on kaksi, 18 %:ssa kolme ja lopuissa (9 %) lapsia on neljä tai enemmän.

Vastaajilta kysyttiin myös missä he kokevat asuvansa. Ylivoimaisesti suurin osa vastaajista kokee asuvansa haja-asutusalueella. Kyläkeskuksessa asuvia kokee olevansa 17 % ja taajamissa asuvia 7 % vastaajista. Yhteensä yhdeksän henkilöä kokee asuvansa kaupungissa tai lähiössä (Kuvio 2).

Kuvio 2. Vastaajien näkemykset, missä kokevat asuvansa (n=579).

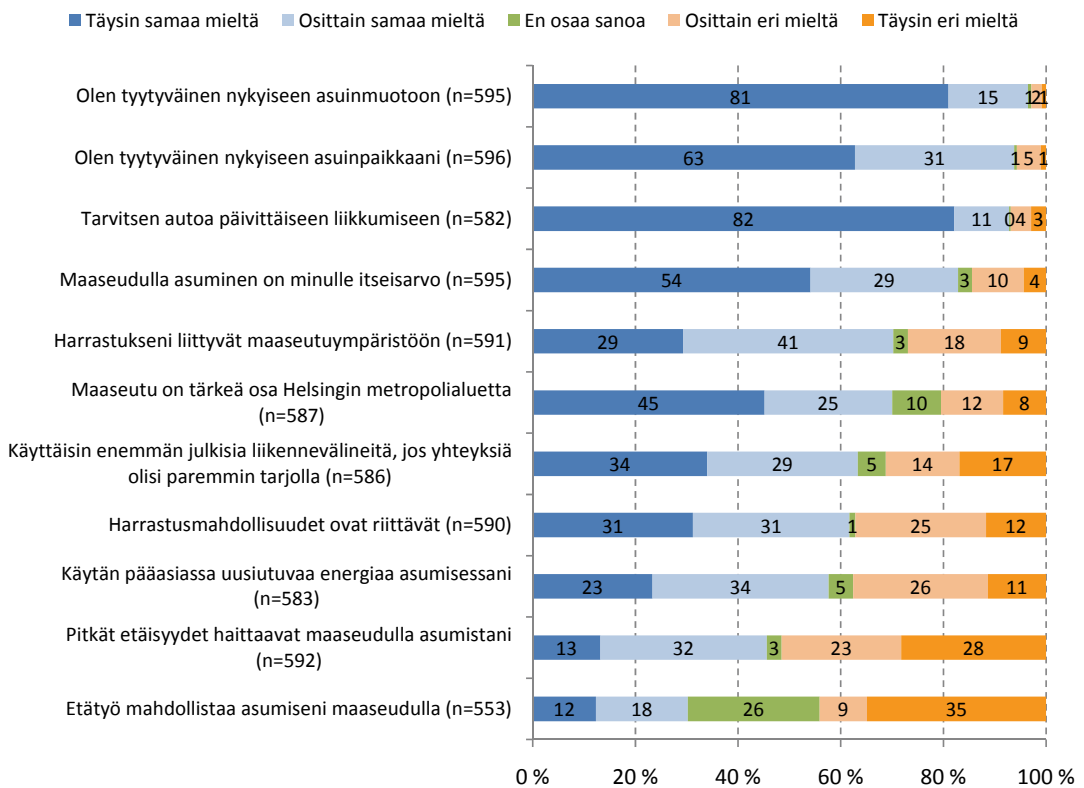
4.2 Näkemykset metropolimaaseudusta nyt ja tulevaisuuden toiveet

4.2.1 Asuminen ja eläminen metropolimaaseudulla

Kyselyyn vastanneista suuri osa on omaan asumismuotoon tyytyväinen, sillä lähes kaikki vastanneet ovat täysin tai osittain samaa mieltä väittämästä. Samoin lähes kaikki vastaajat ovat täysin tai osittain tyytyväisiä nykyiseen asuinpaikkaan. Mitä kauemmin vastaaja on asunut alueella, sitä tyytyväisempiä asuinpaikkaan ollaan. Vastaajista 83 % on täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että maaseudulla asuminen on itseisarvo. Vastaajista kolme neljäsosaa on samaa mieltä siitä, että maaseutu on tärkeä osa Helsingin metropolialuetta. Lähes kaikki vastaajat käyttävät autoa päivittäiseen liikkumiseen. Pit-

kien etäisyyksien haittaavuus jakaa vastaajien mielipiteitä, sillä noin puolet vastaajista on täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että pitkät etäisyydet eivät haittaa maaseudulla asumista. Vajaa puolet (45 %) on päinvastaista mieltä. Vastaajista 63 % käyttäisi julkisia liikennevälineitä enemmän, jos yhteyksiä olisi enemmän tarjolla (Kuvio 3).

Lähes puolet vastaajista on sitä mieltä, että etätö ei mahdollista maaseudulla asumista. Toisaalta neljäsosa vastaajista ei osaa sanoa kantaansa mahdollistaako etätö maaseudulla asumisen. Tähän synnä on osaltaan se, että kyselyyn vastanneista kolmasosa ei ole työelämässä. Harrastusmahdollisuuksien riittävydestä on samaa mieltä 62 % vastanneista. Vastaajista 70 % on samaa mieltä väittämästä, että harrastukseni liittyvät maaseutuympäristöön (Kuvio 3).

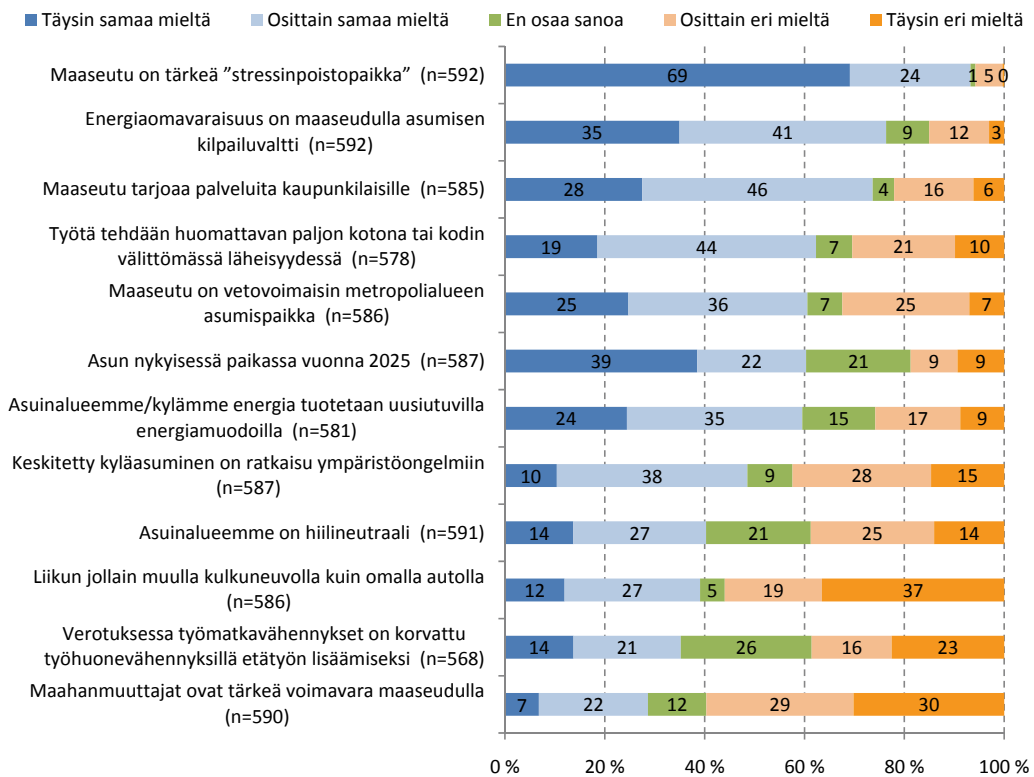

Kuvio 3. Asukkaiden näkemykset nykyisestä asumisesta ja elämisestä metropolimaaseudulla.

Vastaajista lähes kaikki (93 %) toivovat maaseudun olevan stressiä poistava ympäristö. Yli puolet (61 %) vastanneista toivoo maaseudun olevan tulevaisuudessa metropolialueen vetovoimaisin asuinpaikka. Yhtä moni haluaa asua nykyisessä paikassa edelleen vuonna 2025 (Kuvio 4).

Tulevaisuudessa maaseudun nähdään tuottavan palveluja kaupunkilaisille, sillä kolme neljäsosaa vastanneista on väittämistä samaa mieltä. Työtä halutaan tehdä huomattavan paljon kotona tai kodin välittömässä läheisyydessä tulevaisuudessa. Vuonna 2025 yli puolet vastaajista näkee tarvitsevansa edelleen autoa päivittäisessä liikkumisessa, kun taas 39 % toivoo liikkuvansa jollakin muulla kulkuneuvolla kuin omalla autolla. Työmatkavähennyksen korvaamiseen työhuonevähennyksellä verotuksessa etätöiden lisäämiseksi ei toivota kovinkaan laajasti, mutta toisaalta sillä on myös kannattajia. Vastaajista 26 % ei osaa sanoa kantaansa väittämään (Kuvio 4).

Energiaomavaraisuuden mahdollisuuksista maaseudulla asumisen kilpailuvalttina on samaa tai osittain samaa mieltä kolme neljäsosaa vastaajista. Väittämistä, että asuinalueen energia tuotetaan uusiutuvilla energiamuodoilla, on samaa mieltä 59 % vastaajista. Näkemykset keskitetystä kyläasumisesta ympäristöongelmien ratkaisijana jakaantuvat: 48 % puoltaa tätä mahdollisuutta ja 43 % on eri mieltä. Asuinalueen hiilineutraaliutta toivoo 41 % vastanneista (Kuvio 4).

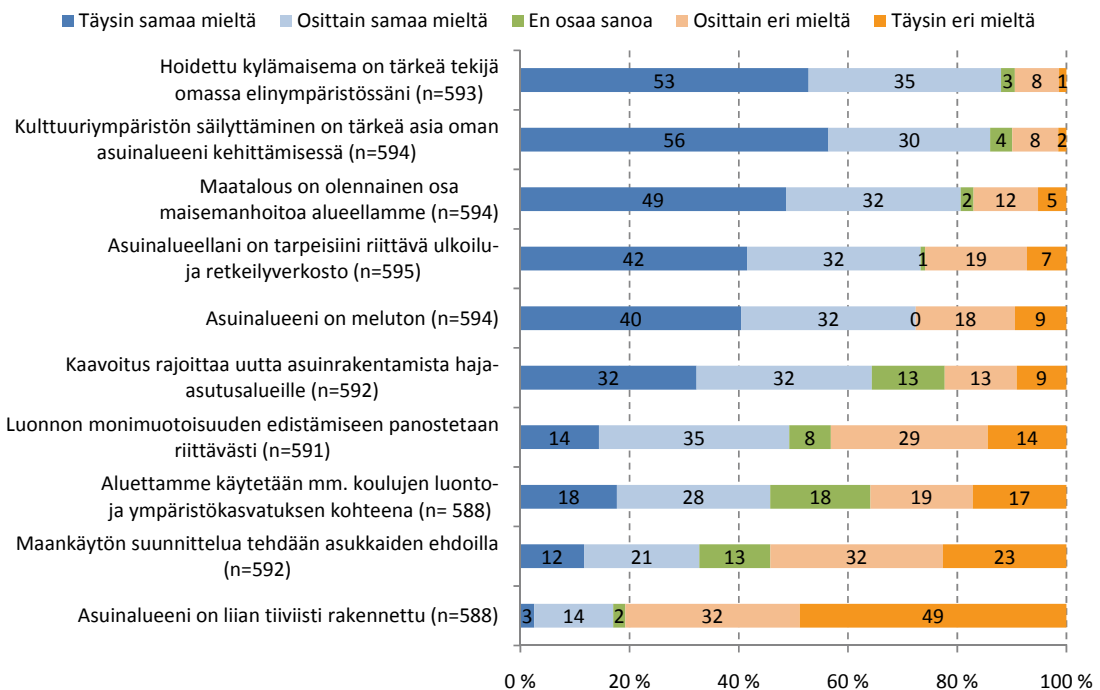

Kuvio 4. Asukkaiden toiveet asumisesta ja elämisestä metropolimaaseudulla vuonna 2025.

4.2.2 Metropolimaaseutu elinympäristönä

Suurin osa vastaajista (88 %) pitää elinympäristössään tärkeänä asiana hoidettua kylämaisemaa sekä kulttuuriympäristön säilyttämistä asuinalueen kehittämisessä (86 %). Maisemanhoidossa maataloutta pidetään olennaisena osana, sillä suuri osa (81 %) on väittämistä samaa mieltä (Kuvio 5). Erityisesti maaseudulla koko ikänsä asuneet näkevät maatalouden merkityksen maisemanhoidossa tärkeäksi.

Puolet vastaajista kokee, että luonnon monimuotoisuuden edistämiseen panostetaan riittävästi. Kolme neljäsosaa vastaajista on samaa mieltä, että ulkoilu- ja retkeilyverkostot ovat riittäviä ja että asuinalue on meluton. Usean vastaajan mielestä kaavoitus rajoittaa uutta asuinrakentamista haja-asutusalueella, sillä väittämistä on samaa mieltä 64 %. Vastanneista yli puolet (55 %) on eri mieltä siitä, että maankäytön suunnittelua tehdään asukkaiden ehdoilla. Suurin osa (81 %) on eri mieltä väittämästä, että asuinalue on liian tiiviisti rakennettu (Kuvio 5).

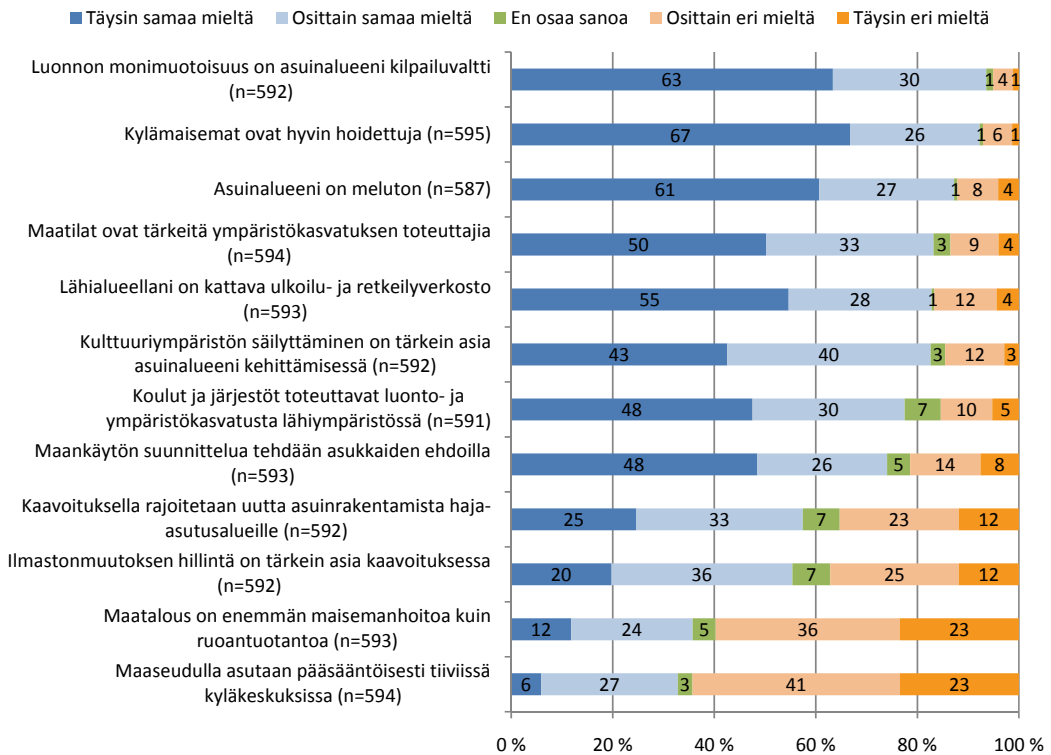

Kuvio 5. Asukkaiden näkemykset metropolimaaseudusta elinympäristöstä tällä hetkellä.

Suurin osa (93 %) vastaajista toivoo, että luonnon monimuotoisuus on oma asuinalueen kilpailuvaltti tulevaisuudessa. Kuitenkin alle viisi vuotta alueella asuneista ainoastaan 57 % on väittämistä samaa mieltä. Samoin 93 % toivoo, että kylämaisemat ovat hyvin hoidettuja vuonna 2025. Yli neljä viides-

osaa vastaajista on samaa mieltä seuraavista toiveista: asuinalue on meluton, maataloilla on tärkeä rooli ympäristökasvatuksen toteuttajina, alueen ulkoilu- ja retkeilyverkosto on kattava ja kulttuuriympäristön säilyminen on tärkein asia asuinalueen kehittämisessä (Kuvio 6).

Asukkaiden ehdoilla tapahtuva maankäytön suunnittelu on monen vastaajan toive, sillä väittämästä on samaa mieltä 74 %. Noin puolet vastaajista on samaa mieltä väittämästä, että kaavoituksella rajoitetaan uutta asuinrakentamista haja-asutusalueella tulevaisuudessa. Kolmasosa toivoo, että maaseudulla asutaan pääsääntöisesti tiiviissä kyläkeskuksissa, kun puolestaan 64 % on eri mieltä väittämästä. Vähän yli puolet (56 %) vastaajista toivoo ilmastonmuutoksen hillinnän nousevan tärkeimmäksi asiassa kaavoituksessa (Kuvio 6).

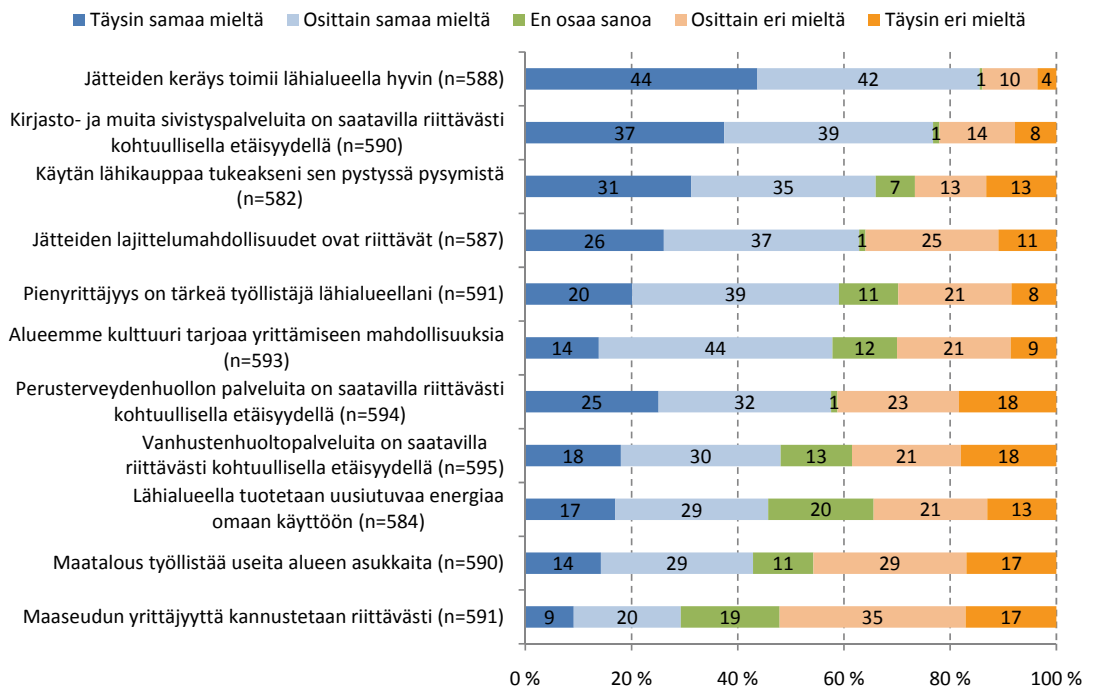
Kuvio 6. Asukkaiden toiveet metropolimaaseudusta elinympäristöstä vuonna 2025.

4.2.3 Palvelut ja yrittäjyys metropolimaaseudulla

Palveluista jätteiden keräyksen nähdään toimivan erittäin hyvin, sillä väittämästä on samaa mieltä 86 % vastaajista. Jätteiden lajittelumahdollisuuksien riittävydestä sen sijaan on täysin samaa mieltä vain 26 % ja osittain sa-

maa mieltä 37 %. Jopa 66 % käyttää lähikauppaa tukeakseen sen pystyssä pysymistä. Noin puolet vastaajista on sitä mieltä, että perusterveydenhuollon palveluita ja vanhushuollonpalveluita on saatavilla riittävästi kohtuullisella etäisyydellä. Lisäksi kolme neljäsosaa vastaajista on tyytyväisiä kirjasto- ja muiden sivistyspalvelujen riittävään saatavuuteen kohtuullisella etäisyydellä (Kuvio 7).

Vastaajista 59 % pitää pienyrittäjyyttä tärkeänä työllistäjänä lähialueellaan ja yli puolet (58 %) näkee myös alueen kulttuurin tarjoavan yrittämismahdollisuuksia. Näkemykset lähialueen mahdollisuuksista tuottaa uusiutuvaa energiaa omaan käyttöön vaihtelevat, sillä 46 % on väittämistä samaa mieltä, 34 % eri mieltä ja viidesosa ei osaa sanoa kantaansa väittämään. Vajaa puolet (43 %) on samaa mieltä siitä, että maatalous työllistää useita alueen asukkaita. Alle viisi vuotta alueella asuneista huomattavasti suurempi osa (74 %) on väittämistä samaa mieltä. Useat (52 %) ovat eri mieltä siitä, että maaseudun yrittäjyyttä kannustetaan riittävästi (Kuvio 7).

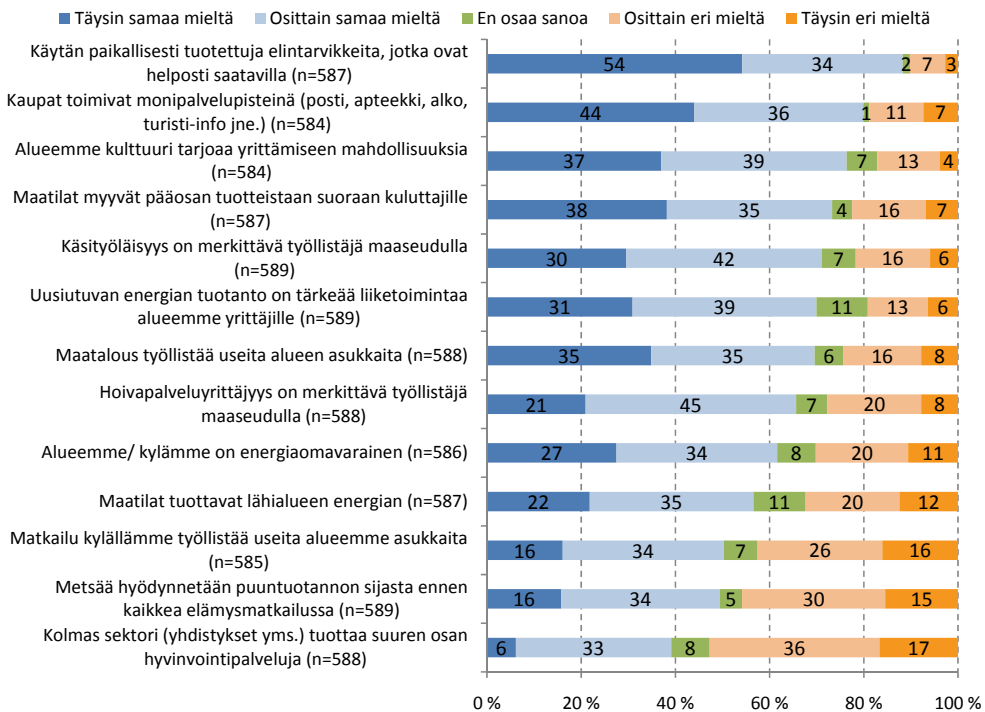

Kuvio 7. Asukkaiden näkemykset palveluista ja yrittäjyydestä metropolimaaseudulla tällä hetkellä.

Suurin osa (88 %) vastaajista haluaa tulevaisuudessa käyttää paikallisesti tuotettuja elintarvikkeita, joita on helposti saatavilla. Kolme neljäsosaa vastaajista toivoo maatalojen suoramyynnin yleistyvän. Maatalouden, käsityöläisyyden ja kulttuuriyrittäjyyden toivotaan tuovan alueelle työllisyyttä, sillä noin kaksi kolmannesta vastanneista on näistä väittämistä samaa mieltä (Kuvio 8). Erityisesti alueella pitkään asuneet toivovat maatalouden työl-

listävän tulevaisuudessa, kun taas mitä vähemmän aikaa vastaaja on alueella asunut, sitä enemmän toivotaan käsityöläisyyden ja kulttuurialojen työllistävän maaseudulla.

Uusiutuvan energian tuotanto nähdään tärkeäksi liiketoiminnaksi alueen yrittäjille tulevaisuudessa, sillä 70 % on väittämistä samaa mieltä. Oman asuinalueen tai kylän energiaomavaraisuutta toivoo 61 % vastaajista. Maatilojen mahdollisuuteen tuottaa lähialueen energia toivoo 55 % vastanneista. Toiveet kolmannen sektorin eli yhdistysten ja vastaavien mahdollisuuksista tuottaa suuri osa hyvinvointipalveluista tulevaisuudessa näkemykset vaihtelevat, sillä hieman yli puolet (53 %) on eri mieltä väittämistä, kun taas samaa mieltä on 39 %. Mitä lyhyemmän ajan alueella on asuttu, sitä enemmän vastaajat ovat samaa mieltä väittämistä. Myös toiveet metsän hyödyntämiseen puuntuotannon sijasta ennen kaikkea elämysmatkailussa vaihtelevat, sillä puolet on väittämistä samaa mieltä, kun taas 45 % eri mieltä (Kuvio 8).

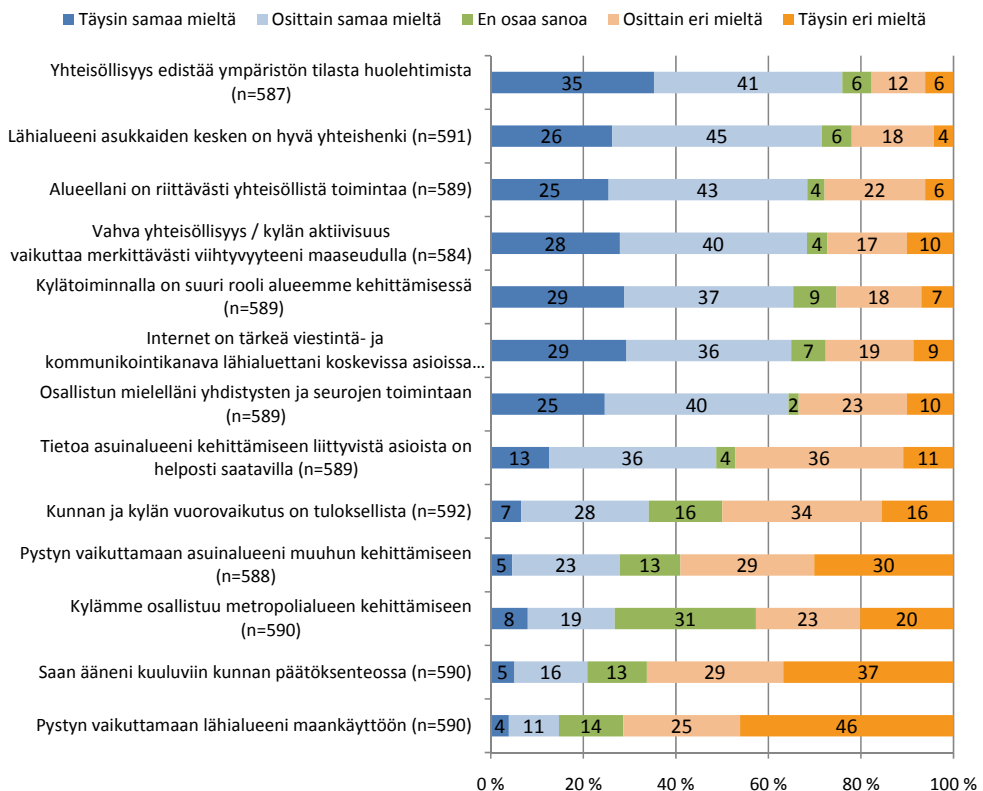
Kuvio 8. Asukkaiden toiveet metropolimaaseudun palveluista ja yrittäjyydestä vuonna 2025.

4.2.4 Yhteisöllisyys ja osallistumismahdollisuudet

Kolme neljäsosaa (76 %) on samaa mieltä väittämistä, että yhteisöllisyys edistää ympäristön tilasta huolehtimista. Melko suuri osa vastaajista (71 %)

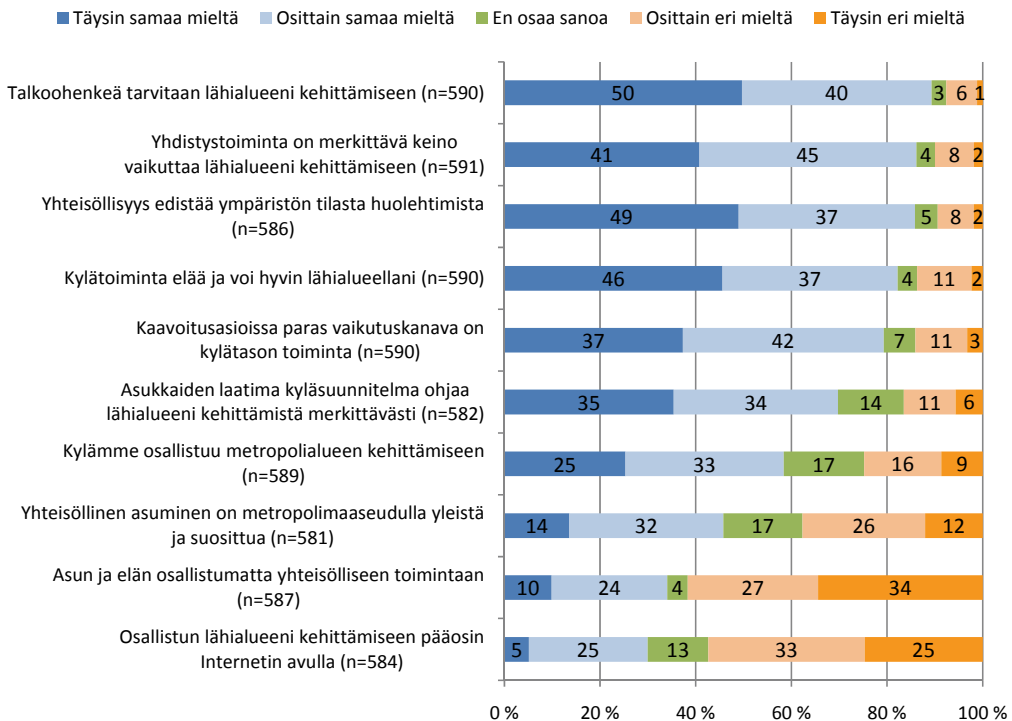
on sitä mieltä, että asukkaiden kesken on hyvä yhteishenki. Myös yhteisöllistä toimintaa suuri osa (68 %) kokee olevan riittävästi. Syntyperäisistä 75 % ja alle viisi vuotta asuneista ainoastaan 37 % näkee alueella olevan riittävästi yhteisöllistä toimintaa. Vahvan yhteisöllisyyden ja kylän aktiivisuuden kokee 68 % olevan tekijä, joka vaikuttaa merkittävästi viihtyvyyteen maaseudulla. Kylätoimintaa pidetään merkittävänä alueen kehittämässä, sillä väittämäästä on samaa mieltä 66 %. Yhdistysten ja seurojen toimintaan osallistuu mielellään 65 % vastanneista (Kuvio 9).

Internetin näkee yli puolet (65 %) tärkeäksi viestintä- ja kommunikointikanavaksi lähialueen asioissa. Tietoa asuinalueen kehittämiseen liittyvistä asioista kokee 49 % olevan helposti saatavilla, kun taas 47 % on väittämästä eri mieltä. Kaksi kolmannesta (66 %) on eri mieltä väittämästä, että saa äänensä kuuluviin kunnan päätöksenteossa, ja 59 % on eri mieltä siitä, että pystyy vaikuttamaan asuinalueen yleiseen kehittämiseen. Omista mahdollisuuksista vaikuttaa maankäyttöön on eri mieltä 71 % vastaajista. Puolet vastaajista ei pidä kunnan ja kylän vuorovaikutusta tuloksellisena, ja 16 % ei osaa sanoa mielipidettään asiasta (Kuvio 9).

Kuvio 9. Asukkaiden näkemykset asukasdemokratiasta ja yhteisöllisyydestä metropolimaaseudulla tällä hetkellä.

Yhteisöllisyys, talkoohenki, kylätoiminta ja yhdistystoiminta ovat asioita, joi-
ta toivotaan vuonna 2025. Vastanneista 90 % on samaa mieltä, että talkoo-
henkeä tarvitaan lähialueen kehittämiseen, ja yhdistystoimintaa pitää mer-
kittävänä vaikuttamiskeinona lähialueen kehittämisessä 86 % vastanneista.
Yhtä moni (86 %) on samaa mieltä, että yhteisöllisyys edistää ympäristön ti-
lasta huolehtimista. 79 % on samaa mieltä väittämästä, että kaavoitusasiois-
sa paras vaikutuskanava on kylätason toiminta. Asukkaiden laatiman kylä-
suunnitelman toivoo ohjaavan lähialueensa kehittämistä merkittävästi vuon-
na 2025 kaksi kolmannesta (69 %) vastanneista. Jonkin verran on eroja asu-
misajan suhteen; mitä lyhyemmän ajan alueella on asuttu, sitä enemmän toi-
votaan kyläsuunnitelman ohjaavan lähialueen kehittämistä. Kylän osallistu-
mista metropolialueen kehittämiseen toivoo 58 %. Vastanneista 30 % toivoo,
että osallistuu lähialueen kehittämiseen pääosin internetin avulla, kun taas
eri mieltä asiasta on 58 %. 34 % on samaa mieltä väittämästä, että asuu ja elää
vuonna 2025 osallistumatta yhteisölliseen toimintaan. Toiveet yhteisöllises-
tä asumisesta vaihtelevat, sillä 46 % on samaa mieltä väittämästä, kun taas
38 % on eri mieltä (Kuvio 10).

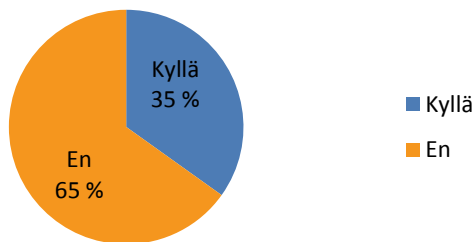

Kuvio 10. Asukkaiden toiveet metropolimaaseudun asukasdemokratiasta ja yhteisöllisyydestä vuonna 2025.

Oman kylän asukaslähtöisestä kyläsuunnitelmasta on tietoinen yli kolmasosa vastaajista ja puolestaan kaksi kolmannesta ei tiedä kyläsuunnitelman olemassaolosta (Kuvio 11). Vastauksissa saattaa heijastua myös se, että kyläsuunnitelman tekotapaa ei tunneta, eli ei tiedetä onko se nimenomaan asukaslähtöisesti laadittu.

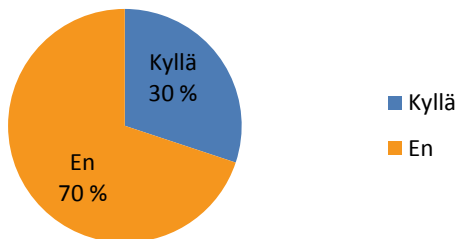
Alle kolmasosa kyselyyn vastanneista on tutustunut oman alueensa kyläsuunnitelmaan, ja 70 % puolestaan ei ole tutustunut kyläsuunnitelmaan (Kuvio 12). Tulokseen vaikuttaa se, onko kylässä ylipäänsä olemassa kyläsuunnitelma. Kaiken kaikkiaan tulokset kertovat siitä, että kyläsuunnitelmia ei kattavasti tunneta eikä niihin ole siten myöskään tutustuttu. Toisaalta kolmasosa kuitenkin tuntee kyläsuunnitelman olemassaolon ja on myös tutustunut siihen, mikä on kokonaisuutena merkittävä osuus asukkaista.

Tiedän onko kylälläni asukaslähtöinen kyläsuunnitelma

Kuvio 11. Tieto asukaslähtöisen kyläsuunnitelman olemassaolosta.

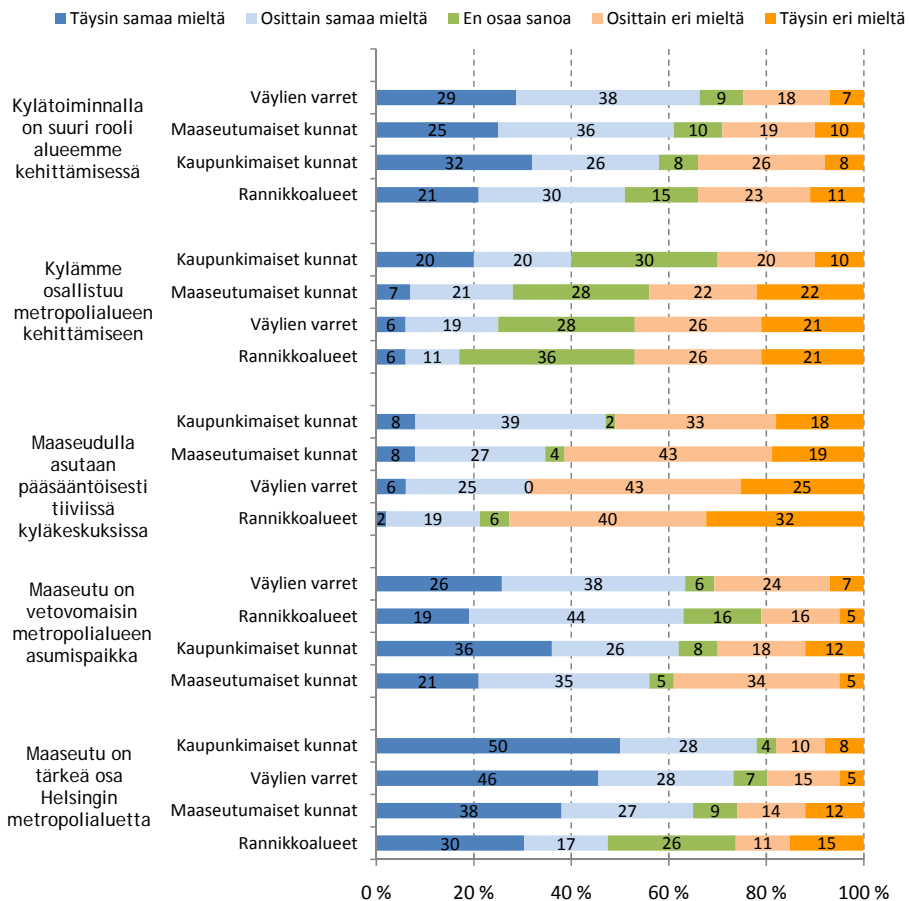
Olen tutustunut alueeni kyläsuunnitelmaan

Kuvio 12. Vastaukset onko vastaaja tutustunut oman alueen kyläsuunnitelmaan.

4.2.5 Aluekohtaisia näkemyksiä

Aluekohtaisia vertailuja laadittiin tutkimuksessa käytetyn nelialuejaon mukaisesti osasta yleisesti metropolimaaseutua koskevista väittämistä. Maaseudun nähdään olevan tärkeä osa Helsingin metropolialuetta etenkin kaupunkimaisissa kunnissa ja väylien varsilla, kun taas rannikkoalueella yli viidenes ei ota väittämään kantaa. Kaikilla alueilla tulevaisuuteen suuntautuvasta väittämästä maaseutu metropolialueen vetovoimaisimpana asuinpaikkana noin puolet on samaa mieltä. Tulevaisuudessa maaseudulla asutaan pääsääntöisesti tiiviissä kyläkeskuksissa -väittämään on huomattavasti suurempi osa kaupunkimaisissa kunnissa asuvista samaa mieltä, kun taas rannikkoalueilla vain viidenes on samaa mieltä väittämästä. Väittämään kylän osallistumisesta tulevaisuudessa metropolialueen kehittämiseen suuri osa vastanneista ei osaa sanoa mielipidettään. Rannikkoalueilla kylän osallistumisesta metropolialueen kehittämiseen on vähäisempi osa samaa mieltä, kun taas kaupunkimaisissa kunnissa väittämästä ollaan enemmän samaa mieltä. Kylätoiminnan roolin alueen kehittämisessä näkevät jonkin verran merkittävämmäksi väylien varsien ja maaseutumaisten kuntien asukkaat (Kuvio 13).

Kuvio 13. Aluekohtaisia näkemyksiä maaseudun roolista metropolialueella.

4.2.6 Keskeisiä kehittämistoiveita

Avoimissa vastauksissa metropolimaaseudun toivotuimpina asioina nousevat esiin asumisen ja elämisen laatuun ja arvostukseen liittyvät asiat. Toinen vahvasti esiin tuotu aihepiiri on alueelliset palvelut. Osa kuvaili avoimissa vastauksissa varsinaisten toiveiden sijaan enemmänkin laajoja kannanottoja tulevaisuuteen.

Suurin osa vastaajista toivoo, että maaseudulla asumisessa säilyvät väljyys, rauhallisuus ja maaseutumaisuus myös vuonna 2025. Nykyistä maaseutua pidetään kauniina, turvallisena ja hyvänä paikkana asua. Toiveena on, että tulevaisuus ei toisi suuria muutoksia metropolimaaseudun alueelle. Asukkaat toivovat, että tulevaisuudessakin lapsiperheet uskaltaisivat asettua maaseudulle, alueet säilyisivät hoidettuina ja elinvoimaisina. Työpaikkojen löytymisestä läheltä haaveillaan. Rakentamisen toivotaan pysyvän väljänä ja tonttikokojen suurena. Tiiviit kyläkeskukset jakavat mielipiteitä, sillä osan mielestä esimerkiksi koulun ympärille sopisi tiiviimpikin kyläasutus, kun toiset taas ovat kyläkeskusta vastaan.

”Rauhallinen, viihtyisä paikka asua, elää ja yrittää.”

”Ei pilata maaseudun kyläkokonaisuuksia kaavoituksen huonolla toteutuksella ja liian pienellä tonttikoolla.”

”Asutus keskitettävä tietyille alueille. Asutusta ei saa levittää joka niemeen ja notkelmaan.”

Palvelutarjonnan laajeneminen on keskeinen tulevaisuuden toive. Tärkeimpinä toiveina ovat parannukset julkisessa liikenteessä, terveydenhoitopalveluissa sekä lähikoulu ja -kaupparjonnassa. Julkinen liikenne saa eniten mainintoja kehittämistoiveena. Julkista liikennettä pidetään ehdottoman tärkeänä maaseutualueella. Toimivan julkisen liikenteen katsotaan mahdollistavan muun muassa vanhusten asumisen kotonaan. Katuvalot on toinen mielipiteitä jakava asia; monet toivovat valaistuja reittejä, mutta osa puolestaan vastustaa niitä. Kevyen liikenteen väylien lisääminen on yleinen toive. Vanhusten hoito-, terveys- ja kauppapalvelut ovat yksi tärkeimmistä toiveista. Harrastusmahdollisuuksia lähiseudulla pidetään tärkeinä.

”Julkinen liikenne ja etätöiden osuus kehittyneet, jolloin työn tekemisen ekologisuus on nykyistä parempi.”

Useat vastaajat toivovat, että maatalouden harjoittaminen pysyy mahdollisena elinkeinona. Muutenkin toivotaan yrittäjyyden mahdollistamista lähialueella, jotta ihmiset voisivat työskennellä lähellä kotia. Keskeisinä asioina tulevat esiin lähiruuan tuotanto sekä uusiutuvan energian tuottaminen.

”Ruokaa tuotetaan itselle ja lähialueille, sekä viljeltyä ja kasvatettua, että luonnosta saatavaa ruokaa (sienet, marjat, riista, kalat).”

"Maaseutu tuottaa uusiutuvaa energiaa, lähiruokaa ja palveluita metropolialueelle."

"Energiantuotanto perustuu uusiutuviin energianlähteisiin."

Tulevaisuuden metropolimaaseudun toivotaan olevan yhteisöllinen, yhteistyökykyinen ja aktiivinen. Kylille toivotaan aktiivista kyläyhdistystä, jonka toimintaan osallistuisivat sekä uudet että vanhat asukkaat iästä riippumatta. Myös toimiva naapuriapu ja talkootoiminta ovat tärkeitä asioita vastaajille. Samanaikaisesti ollaan myös huolestuneita yhteisöllisyyden ja naapuriavun katoamisesta, mitä pidetään epätoivottavana kehityssuuntana. Useat ehdottavat kylien välistä aktiivista yhteistoimintaa sekä kylän ja kunnan vuoropuhelun tiivistymistä.

"Elinvoimaiset kylät muodostavat verkoston, jossa hyvät liikenneyhteydet, palvelut (myös kaupalliset) ja työpaikkaomavaraisuuden."

"Alueen valtti olisivat omaleimaiset kylät ja aktiivinen yhteisöllisyys."

"Aktiivisia kyliä, joilla on tiivis kyläkeskus, oma energiahuolto, riittävät palvelut kautta elinkaaren ja asukkaiden mielipide otettu huomioon asioita toteutettaessa."

Luonto ja ympäristö ovat vastaajille tärkeitä aiheita. Lähiluonnon toivotaan säilyvän puhtaana ja turvallisena virkistyskäyttöön. Luonnon toivotaan myös tarjoavan mahdollisuuksia yrittäjyyteen; lähiruokaa kasvattavien tilojen ja luomuviljelyn toivotaan yleistyvän. Osa vastaajista haaveilee sähköautoista, omavaraisesta, uusiutuvasta energiantuotannosta ja luonnonarvoja kunnioittavasta elämäntavasta. Osalle metropolimaaseutu näyttäytyikin ennen kaikkea ekologisen asumisen ja elämisen mahdollistavana paikkana. Metropolimaaseutua toivotaan halkovan viherkäytävät, ja suuret osat alueesta tulisi jättää luonnonvaraisiksi. Kierrätys tulisi järjestää hyvin ja sen tulisi olla mahdollista omalla lähialueella. Lisäksi toivotaan lähiseudun tiloille mahdollisuuksia myydä tuotteitaan ja mieluiten luomutuotteita. Vesistöjen puhtaus on myös tärkeä asia.

"Puhdas luonto, puhtoiset vedet myös pohjavesi."

"Ekologiset yhteydet, viherkäytävät säilytetty, nykyiset vähät luonnontilaiset metsiköt ja suot suojeltu virkistyskäyttöön ja esim. marjastukseen."

"Elinvoimainen, ekologinen ja täysipainoinen asuinympäristö."

Useat vastaajista kommentoivat metropoli-käsitettä. Osalle vastaajista käsite metropolimaaseutu on tuntematon. Todetaan myös, että Suomessa ei ole metropolia eikä siis metropolimaaseutua. Osa taas hyväksyy metropolin olemassaolon, mutta ei halua sen laajenevan Kehä III:n ulkopuolelle. Metropolialueen laajenemisen pelätään huonontavan maaseudun elämänlaatua, sil-

lä sen myötä pelätään tulevan liian tiheitä asuinalueita. Palveluiden pelätään keskittyvän entistä enemmän keskustaajamiin ja joidenkin mielestä metropolimaaseutua uhkaa muuttuminen nukkumalähiöiksi.

*"Sanana "metropolialue" on hieman luotaantyöntävä - kylän pitäisi olla muuta-
kin kuin pääkaupunkiseudun laita-alue."*

"Haluaisin pitää maaseudun maaseutuna. Ei tiheää asutusta."

*"Edelleen maaseutua eikä metropoli ole kasvanut ja syönyt maaseutua tehden
siitä taajamaa."*

"Pysyköön metropolireservaatti kehäkolmosen sisäpuolella."

"Jonkinmoinen "hajurako" metropolin suhteen."

Kuva: Anne Liimatainen

Kuva: Jaana Haapalainen

5 SWOT-analyysi

Tutkimuskyselyssä oli mukana ns. SWOT-analyysi, jossa vastaajia pyydettiin nimeämään keskeisimmät asuinaluettansa ja laajemmin elinympäristöänsä koskevat nykyhetken vahvuudet (S = strengths) ja heikkoudet (W = weaknesses) sekä toimintaympäristöstä kumpuavat tulevaisuuden mahdollisuudet (O = opportunities) ja uhat (T = threats). Yhteenvedo tuloksista on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Asukkaiden näkemykset elinympäristönsä vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista.

<p>Vahvuudet</p> <p>Kaunis maisema ja puhdas luonto</p> <p>Kulttuuriympäristö</p> <p>Hyvät mahdollisuudet liikkua ja harrastaa luonnossa</p> <p>Yhteisöllisyys</p> <p>Toimivat lähipalvelut (kauppa, koulu, päiväkotit; joillakin alueilla)</p> <p>Rauhallisuus, turvallisuus ja hiljaisuus</p> <p>Asumisen väljyys</p> <p>Aktiivinen yhdistystoiminta</p> <p>Toimivat kulkuyhteydet ja hyvä sijainti suhteessa lähikaupunkeihin ja palveluihin</p>	<p>Heikkoudet</p> <p>Palvelujen riittämättömyys</p> <p>Autoriippuvuus ja julkisen liikenteen vähäisyys</p> <p>Toimimaton kunta-kylä vuoropuhelu</p> <p>Heikko ja toimimaton yhteisöllisyys ja joissakin kylissä kylätoiminnan vähäisyys</p> <p>Kevyen liikenteen väylien puuttuminen</p> <p>Kaavoituksen hitaus ja vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys</p> <p>Melu ja muut ympäristöhäiriöt joillakin alueilla</p>
<p>Mahdollisuudet</p> <p>Luonnon hyödyntäminen matkailussa</p> <p>Lähiruuan tuotanto ja uusiutuvan energian tuotanto</p> <p>Sijainti pääkaupungin lähellä</p> <p>Uuden asukkaat ja näiden myötä palveluiden lisääntyminen</p> <p>Kaavoituksen myötä lisärakentaminen</p> <p>Kylätoiminnan ja asukkaiden välisen vuorovaikutuksen lisääntyminen</p>	<p>Uhat</p> <p>Palvelujen heikkeneminen</p> <p>Liian tiivis rakentaminen</p> <p>Ympäristön pilaantuminen</p> <p>Lentokentän ja junaradan rakentaminen</p> <p>Maa-aineksen oton lisääntyminen</p> <p>Liika ohjaus kaavoituksessa</p> <p>Julkisen liikenteen heikkeneminen</p> <p>Kuntaliitokset</p>

Metropolimaaseudun **vahvuutena** luonnon ja rakennetun ympäristön merkitys on suuri sekä esteettisesti että harrastusmahdollisuuksien kannalta. Rakennettu kulttuuriympäristö ja erityisesti puhdas luonto mainitaan useita kertoja lähellä olevana paikkana, joka tarjoaa kauniin maiseman lisäksi marjatus-, metsästys-, kalastus- sekä ulkoilumahdollisuuksia.

"Alueen luonto, tilaa asumiselle, suora yhteys luontoon, mahdollisuus hyödyntää luonnonvaroja (marjat, sienet, puuenergia)."

"Kaunis, komea vanha maisema pääkaupunkiseudun läheisyydessä."

Metropolimaaseudun eduksi koetaan sen rauhallisuus ja turvallisuus elinympäristönä. Erityisen suurena vahvuutena nähdään asumisen ja elämisen väljyys, luonnonläheisyys, oma tila ja yksityisyys. Muihin lähialueen asukkaisiin suhtaudutaan myönteisesti, mikäli heihin on riittävä etäisyys eikä heitä ole liian paljon. Toisaalta yhteisöllisyys, hyvät naapurisuhteet ja yhteishenki sekä yhteinen toiminta muun muassa erilaisten yhdistysten, erityisesti kyläyhdistyksen, kanssa ovat oman alueen voimavaroja.

"Rauhallinen asuinympäristö, jossa ihmisillä on tilaa ja toisaalta naapurit ovat lähellä."

"Erittäin innostunut kyläyhteisö, yhteistyö usean yhdistyksen välillä..."

"Kylä tarpeeksi pieni niin, että voi tuntea suuren osan asukkaista."

"Luonnonläheisyys, oma rauha ja muista riippumaton asumismuoto."

Metropolimaaseudun asukkaat näkevät alueensa vahvuudeksi hyvän sijainnin suhteessa pääkaupunkiseutuun ja muihin lähikaupunkeihin palveluineen. Kulkuyhteydet ovat vahvuus erityisesti niille, joiden käytössä on oma auto. Niillä alueilla, joilla peruspalveluita kuten kauppa, koulu tai päiväkotiki on, kyseiset palvelut koetaan vahvuutena.

"Lyhyt matka pääkaupunkiseudulle ja silti ihan maalaisolo."

"Kohtuullisella etäisyydellä riittävät palvelut."

"Maaseutumaisuus lähellä asutuskeskuksia."

"Tarpeeksi kaukana lähiöstä, mutta kuitenkin lähellä kaupunkia."

Metropolimaaseudun **heikkoutena** korostuvat palveluiden riittämättömyys tai jopa olemattomuus. Perus- ja lähipalvelujen jatkuva supistuminen koetaan ongelmalliseksi monilla alueilla. Erityisesti lähikaupan ja kyläkoulun lakkauttaminen tai lakkauttamisuhka heikentävät asumisen ja elämisen viihtyisyyttä. Joillakin alueilla erityisesti nuorten harrastusmahdollisuudet koetaan puutteellisiksi. Myöskin työpaikkojen vähäinen määrä ja suppea vali-

koima koetaan heikkoutena. Yhdyskuntien koko on pieni maaseudulla, mikä vaikuttaa julkisen liikenteen järjestämiseen haja-asutusalueilla. Julkisia liikenneyhteyksiä pidetäänkin yleisesti erittäin heikkoina. Lisäksi niitä supistetaan edelleen ja tämä koetaan alueen heikkoudeksi. Työn, palvelujen ja vapaa-ajan toimintojen sijainti rajoittaa mahdollisuuksia käyttää julkisia liikenneyhteyksiä. Oman auton käyttö koetaan välttämättömäksi liikkuvuuden sujumisen ja pitkien etäisyyksien takia. Joidenkin mielestä ylipäänsä kulkuyhteydet ovat yksi alueen heikkous.

"Kylän lähellä ei kauppaa eikä muitakaan palveluita."

"Heikentyvä julkinen liikenne, riippuvuus yksityisautoilusta, palvelujen katoaminen."

Yhtenä heikkoutena koetaan joissakin paikoissa kaavoituksen koordinoimattomuus ja hitaus. Rakentamisen määrän suhteen on alueellisia eroja. Osa kokee, että alueita kaavoitetaan rakentamiseen liikaa ja toisaalta osa kokee, että kaavoitetaan liian vähän. Osa toivoo tiiviitä kyläyhteisöjä, kun osa puolestaan kokee heikkoutena sen, että haja-asutusalueille ei suunnata uutta rakentamista. Elinympäristön heikkoudeksi koetaan myös melu, joka liittyy mm. läpikulkuliikenteeseen, soranottoon, kalliolouhintaan, lentokenttään, moottoriajoneuvoihin (mopot). Lisäksi hoitamaton maisema ja kiinteistöt häiritsevät. Osa kokee liikenneturvallisuuden heikoksi, mihin vaikuttaa kevyen liikenteen väylien ja alikulkujen puuttuminen sekä ylinopeudet.

"Kaavoituksen kehittämisen puute."

"Kaavoitus uhkaa kyläyhteisön rauhaa."

"Kaavoitus ei ota huomioon yhteisyytemme tarpeita."

Yhteisöllisyyden ja kylätoiminnan kehittäminen ja toimiminen koetaan joillain alueilla haasteelliseksi. Esteenä uusien asukkaiden sitouttamiseen kyläyhteisöön voi olla yhteisön sisäänlämpiävyys ja ulkopuolisuuden tunne. Myös kylien hajanainen sijainti voi olla esteenä yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

"Kylätoimintaa ei kunnolla ole kuin pienemmissä kylissä."

"Hajanainen pirstoutunut pikkukylien yhteisö."

"Alueemme ihmisten yhteistoiminta ei ole lähtenyt mitenkään vilkkaasti kehittymään."

Tärkeänä metropolimaaseudun **mahdollisuutena** pidetään yrittäjyyttä. Erityisen tärkeäksi nähdään matkailuyrittäjyys, jossa korostetaan erikoistumista luonto-, ympäristö-, elämäntapa-, virkistäytymispalvelu- ja maatilamatkailuun. Erilaisten luontoympäristöjen (metsät, vesistöt ja suot), maisemien ja kulttuuriympäristöjen kunnostamista ja hoitoa pidetään tärkeänä

alan edistämisen kannalta. Matkailua pidetään myös mahdollisuutena palvelualojen kehittymisen kannalta. Maatalousyrittäjyydessä mahdollisuutena pidetään lähiruoan kysynnän kasvua sekä maataloille syntyviä uusia palvelurakenteita. Ravintola-, hoivapalvelu-, käsiteollisuus- ja kulttuurialoilla nähdään myös mahdollisuuksia pienimuotoiseen yrittämiseen. Vuorovaikutusta pääkaupunkiseudun kanssa ja sen läheisyyttä pidetään enimmäkseen etuna kaikkien yrittämysmuotojen kannalta.

"Lähiruoan kuluttajia olisi lähellä paljon, samoin matkailijoita (voisi vaikuttaa alueen elinkeinoihin)."

"Yrittäjyyden laajeneminen, ympäristön monimuotoinen hyödyntäminen."

"Alueen kehittäminen matkailulle (koski, luontopolut, luomutilat, kotieläintilat jne.)."

Alueelle muuttavat uudet ihmiset koetaan metropolimaaseudun mahdollisuutena. Uudet asukkaat yhdistetään alueiden elinvoimaisuuden nousuun kulttuurisesti ja taloudellisesti sekä kunnallisten palvelujen paranemisen kannalta. Nopeat tietoliikenne yhteydet parantaisivat etätyömahdollisuuksia ja siten maalemuuttoa. Maaseudulla asumisen edellytyksiä parantaisivat myös julkisen liikenteen kehittäminen. Ylipäänsä sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä koetaan myös maaseudun mahdollisuutena, sillä se merkitsee muun muassa työpaikkoja maaseudun läheisyydessä, pääsääntöisesti hyviä kulkuyhteyksiä sekä asiakkaita ja kuluttajia.

"Asukasmäärän kasvu mahdollistaa lähipalvelujen kehittymisen."

"Palveluiden ja työn tarjonta lähietäisyydelle, pääkaupungin läheisyys."

"Metropolin läheisyys tuo mahdollisuuden yrittämiseen."

Uusien asuinalueiden kaavoittaminen ja maiseman huomioon ottaminen koetaan myös alueen mahdollisuuksina. Yhteistyö eri kuntien välillä nähdään myös mahdollisuutena. Toiveina esitetään kunnallisten palvelujen (terveys, kuljetus, sivistys) paraneminen, mikä toteutuessaan olisi metropolimaaseudun mahdollisuus. Myös uusiutuvan energian eri muotojen lisääminen koetaan mahdollisuudeksi omavaraisen energiantuotannon osalta.

"Uudet asukkaat, uudet yrittäjät, kaupungin toimet ja panostus. Ehkäpä se asukaslähtöinen kyläsuunnitelma -malli."

"Lisäkaavoitus toisi esim. yrittäjyyttä ja palveluita."

"Kaavoituksella "kasvulle" rajat."

Yhteisöllisyys, kulttuuriarvot ja luonnon arvostaminen ovat myös keskeisiä mahdollisuuksia. Kylätoimintaa pidetään mahdollisuutena asukaslähtöiselle toimintatavalle alueiden kehittämisessä. Kylätoiminnan mahdollisuuksien parantamiseksi kaivataan kylien keskinäistä yhteistyötä ja vuoropuhelua kunnan kanssa.

"Kylien välisen ja toiminnan sekä yhteisöllisyyden lisääminen."

"Kyläyhteisöllisyyden uusi nousu."

Metropolimaaseudun suurimmaksi **uhaksi** koetaan palveluiden heikkeneminen. Erityisesti kyläkoulujen lakkauttaminen ja koulupalveluiden siirtyminen kauas huolettavat monia. Palveluiden heikkenemisen myötä kylien pelätään autoituvan. Myös julkisen liikenteen palveluiden pelätään heikkenevän entisestään. Syyksi palveluiden heikkenemiseen pidetään kuntien säästötoimia ja palveluiden tehostamista sekä kuntaliitoksia. Myös työpaikkojen entistä voimakkaampaa siirtymistä kaupunkien keskustoihin pelätään. Toisaalta alueelle ei toivota ympäristöön kielteisiä vaikutuksia aiheuttavaa elinkeinotoimintaa, kuten soranottoa ja kalliolouhintaa.

"Että kyliä autoitetaan (ylemmän tahon puolesta), ja tuotetaan nk. nukkumalähiöitä. Ihmiset viedään töihin ja tarhaan/kouluihin päivisin kauas lähiympäristöstä/kylästä. Tuodaan kymmenien kilometrien päästä sitten nukkumaan - metsään!"

"Palvelut ja työpaikat keskitetään kaupunkikeskuksiin."

"Koulun lopettaminen sitä seuraava yhteisöllisyyden loppuminen."

Toisena merkittävä uhkana koetaan liian tiivis rakentaminen. Tiiviin rakentamisen pelätään pilaavan maisemaa ja muuttavan kylät taajamiksi. Moni on muuttanut maaseudulle juuri rauhan vuoksi ja pelkää tiiviin rakentamisen häiritsevän omaa viihtyvyyttään. Kaavoituksen katsotaan muutenkin olevan tänä päivänä hidasta, liian ohjaavaa ja haittaavan maalla asumista ja maaseudun elinkeinoja. Kaupunkien vaikutusvallan pelätään lisääntyvän ja päätöksenteon karkaavan kauas maaseudulta. Uudisrakentamisen pelätään myös heikentävän alueiden yhteisöllisyyttä väestön muuttuessa rajusti.

"Liika asutus niin, että kylä ei olisi enää kylä vaan taajama."

"Kaavoituksen hitaus ja väärä ohjausvaikutus, rakentamisen pusku-rointi ja jarruttaminen."

Ympäristön pilaantuminen ja luonnon saastuminen huolettaa useita maaseudun asukkaita. Erityisesti esille nousevat maa-aineksen oton lisääntyminen sekä liikenteen ja teollisuuden tuottamat ympäristöongelmat. Myös vesistöjen kunnosta ja metsäluonnon elinvoimaisuudesta ollaan huolissaan. Joita-

kin huolettavat uudet lentokentät ja junaradat ja näiden mukanaan tuomat haitat, kuten melu.

”Teollisuus jyrää omakotitaloalueelle päin, laajenee, valtaa alaa. Se pelottaa. Tuntuu, että teollisuutta arvostetaan enemmän kuin rauhallista omakotialuetta.”

”Saastuttavan teollisuuden tuominen alueelle, lentokentän siirtäminen alueelle.”

Kuvat: Jaana Haapalainen

6 Vertailua ja kehittämistoiveita

Tässä tutkimuksessa tuli esiin samankaltaisia piirteitä hyvästä elinympäristöstä ja asumisen viihtyvyyteen vaikuttavista tekijöistä kuin useissa muissakin tutkimuksissa. Esimerkiksi Ahon & Ilolan (2004, 129–137) mukaan eri tutkimuksissa maaseudun tärkeimmiksi vahvuuksiksi koetaan luonto, rauhallisuus ja yksityisyys. Tärkeätä maaseudulla asumisessa ovat myös maaseudun muut asukkaat, mahdollisuus liikkua ja harrastaa luonnossa sekä väljyys ja suuret tontit. Huonoiksi puoliksi maaseudulla puolestaan koetaan pitkät etäisyydet harrastuksiin ja palveluiden pariin sekä liikkumisen hankaluus. Viihtyvyyttä vähentävät myös sosiaaliseen ympäristöön liittyvät ongelmat, kuten kokemus muiden ihmisten uteliaisuudesta, ahdasmielisyydestä tai vaikeudet tutustua muihin ihmisiin (Aho & Ilola 2004, 137–145). Tässä tutkimuksessa etenkin palveluiden vähäisyys joillakin alueilla sekä pelko niiden edelleen vähenemisestä nousivat keskeisinä esiin. Sen sijaan liikkumisen hankaluus ei samalla tavalla noussut esiin, joskin autoriippuvuus ja julkisen liikenteen vähäisyys koetaan heikkouksina. Sosiaalinen ympäristö koetaan tässä tutkimuksessa lähes yksinomaan myönteisenä ja hyvä yhteisöllisyys elinympäristön vahvuutena.

Keväällä 2011 Sitra julkaisi Maamerkit-barometrin, joka kuvaa suomalaisten maaseutusuhdetta. Barometri kuvaa sekä maaseudulla että kaupungeissa asuvien antamia merkityksiä maaseudulle sekä tulevaisuuskuvia maaseudusta. Keskeisimpiä maaseudulle annettuja merkityksiä ovat tila ja rauha, puhdas ja vastuullisesti tuotettu ruoka, maaseutu latautumis- ja virkistätymispaikkana sekä kulttuuriperintö. Tulevaisuudessa kymmenen vuoden kulluttua etenkin nuoret näkevät maaseudun roolin virkistätymisen, kiireettömyyden ja rauhallisuuden antajana korostuvan. (Hellström 2011.) Myös tässä tutkimuksessa korostetaan maaseudun väljyyttä, rauhallisuutta sekä maaseutua lähiruuan ja luontoon liittyvien harrastus- ja virkistysmahdollisuuksien paikkana. Maamerkit-barometrissa tulevat esille myös muun muassa suomalaisten toiveet lähi- ja luomuruuan saatavuuden parantumiselle sekä maaseudun kasvavasta roolista luonnon kohtaamisen paikkana samoin kuin monipuolisen yritystoiminnan paikkana (Hellström 2011). Nämä toiveet ovat samanlaiset kuin tässä tutkimuksessa, jossa metropolimaaseudulla asuvat näkevät maaseudun tarjoavan luontoelämyksiä ja paljon mahdollisuuksia lähiruuan tuotantoon. Lisäksi maaseudun nähdään olevan etenkin luontoa ja

muuta kulttuuriperintöä mahdollistava matkailuelinkeinon ja yhä enemmän myös muiden yritysmuotojen paikka.

Tutkimustulosten mukaan metropolimaaseudun asukkaat toivovat erityisesti seuraavia asioita:

- Metropolimaaseutua tulisi markkinoida potentiaalisena asuinpaikkana uusille asukkaille, jolloin vahvistettaisiin mahdollisuuksia uusille palveluille ja nykyisten säilymiselle
- Metropolimaaseudun rauhallisuus ja väljyys tulisi säilyttää asumis- ja elämäviihtyisyyttä edistävinä tekijöinä
- Rakentamisen ja uuden asutuksen tulisi suuntautua pääsääntöisesti kyläkeskuksiin ja taajamien läheisyyteen. Myös haja-asutusalueilla asuminen ja jossakin määrin myös uuden asutuksen rakentaminen tulee sallia
- Maaseutumaisemia, kulttuurikohteita sekä luontoa tulisi säästää ja suojella virkistyspaikkoina sekä edistää niiden hyödyntämistä mm. matkailussa
- Maaseudun yrittäjyyttä tulisi edistää, etenkin matkailu, lähiruoka, uusiutuva energia ovat aloja, joilla on tulevaisuudessa entistä enemmän mahdollisuuksia työllistää paikallisia asukkaita. Myös maatalousmahdollisuudet tulee säilyttää.
- Julkisen liikenteen tarjontaa tulisi parantaa; riittävästi vuoroja ja reittejä
- Maa-ainestenotto, uudet tie- ja ratalinjaukset ja muu häiritsevä toiminta tulisi sijoittaa mahdollisuuksien mukaan riittävän kauas asutuksesta
- Kylätoimintaa ja talkoohenkeä tulisi kehittää ja luoda mahdollisuuksia eri-ikäisten ja myös alueelle lähiaikoina muuttaneiden osallistumiselle yhteiseen toimintaan. Näin edistetään yhteishengen muodostumista sekä paikallisidentiteettien rakentumista.

Kaiken kaikkiaan metropolialueen maaseudun asukkaat toivovat, että metropolipolitiikkaa tulisi toteuttaa siten, että maaseutu otetaan huomioon keskeisenä osana koko alueen kehitystä. Lisäksi toivotaan, että maaseutua ja kaupunkia ei nähdä toistensa vastakohtina vaan toisiaan täydentävinä alueina. Myös asukkaiden äänen tulisi kuulua kehittämistoimenpiteiden määrittämisessä ja laajempien suuntaviivojen hahmottamisessa. Keskeinen asia niin Uudenmaan maaseudun, kylien kuin koko metropolialueen kehittämisessä on tarkastella alueita kokonaisuutena erityyppisten ympäristöjen ja yhteisöjen mosaiikkina, jossa niin kaupunkilaisten kuin maaseudulla asuvien näkökul-

mat kuin myös luontoon ja yritystoimintaan liittyvät asiat otetaan tasapainoisesti huomioon.

"Hyvä että tähän asiaan kiinnitetään huomiota - metropolialueen maaseudun pitäisi saada olla maaseutua tulevaisuudessakin."

"Hyvä asia että huomioidaan maaseudun ja pääkaupunkiseudun yhteinen kehittyminen nyt ja tulevaisuudessa."

"Metropolialueen maaseudun kehittäminen ei ole erillinen asia koko metropolialueen kehittämisestä."

"Nähtävä kaupunki ja maaseutu toisiaan täydentävinä ei vastakkain asetteluna."

"Kuuntelemalla asukkaita pääsee parhaaseen lopputulokseen. Yhdessä olemme enemmän!"

"Säästäkää maaseutu elävänä, se on kuitenkin metropolialueen keuhkot!!"

Kuva: Jaana Haapalainen

7 Lähteet

- Aho, Seppo - Ilola Heli 2004 Maaseutu suomalaisten asenteissa, toiveissa ja kokemuksissa. Lapin yliopiston kauppätieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisuja B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Hellström, Eeva 2011 Maamerkit-barometri 2011. Tulokset: Maaseudun merkitykset ja tulevaisuuskuvat. 7.3.2011, Sitra. URL: http://www.sitra.fi/NR/rdonlyres/289F22A3-DCEC-41C4-ABAA-0BEB9E73E5B/0/Barometri_verkkoon.pdf
- Jo kolmannes maataloista monialaisia 2011 Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry. Tieto haettu 7.3.2011. URL: http://www.mtk.fi/maaseutu/maaseutuyrittajyyys/tietopaketti/fi_FI/maaseutuyrittajyyys/
- Laakso, Seppo 2010 Metropolimaakunnan toimintaympäristö ja muutოსilmiöt. Lähtökohtia ja kehittämishaasteita maakuntaohjelman laadinnalle. Uudenmaanliitto ja Itä-Uudenmaan liitto. Uudenmaan liiton julkaisu E 110-2010. Tieto haettu 4.3.2011. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2752/Metropolimaakunnan_toimintaymparisto_ja_muutosilmiot.pdf
- Lith, Pekka 2007 Maaseudulla yritystoimintaa koneurakoinnista energiantuotantoon. Sivut päivitetty 30.8.2007. Tieto haettu 7.3.2011. URL: http://www.stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-08-31_001.html?s=0
- Länsi-Uudenmaan kylätoimintaohjelma 2005 Länsi-Uudenmaan kylät – Västnylands byar. Tieto haettu 30.3.2011. URL: <http://www.vnb.fi/ohjelma.htm>
- Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE-keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007 – 2013 2006 Uudenmaan TE-keskus. URL: http://www.uusimaaseutu.fi/ep/tiedostot/Uudenmaan_maaseutuohjelma.pdf
- Malinen, Pentti – Kytölä Liisa – Keränen Heikki – Keränen Reijo 2006 Suomen maaseututyypit. Suomen maa- ja metsätalousministeriö 7/2006. URL: http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/julkaisusarja/5kYqNENOF/MMMjulkaisu2006_7.pdf
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 – 2013 2011 Maa- ja metsätalousministeriö. Hyväksytty 10.8.2007, päivitetty 28.4.2011. URL: http://www.maaseutu.fi/attachments/5yNWemGTB/Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelma_280411_FI.pdf

- Metropolialueelle kestävä aluerakenne 2008 METKA-hanke 2007 – 2008, Uudenmaan liitto. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2239/Metka_suomi.pdf
- Rakennusperintö.fi 2011 Uusimaa. Ympäristöministeriön ja Museoviraston rakennusperintöä käsittelevät sivustot. Tieto haettu 30.3.2011. URL: http://www.rakennusperinto.fi/rakennusperintomme/maakunnat/fi_FI/Uusimaa/
- Siivonen, Riku (toim.) 2010 Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki ja Jyväskylän yliopisto. URL: http://www.demos.fi/files/Metropolin_hyvinvointi.pdf
- Suomen virallinen tilasto 2009 Väestöennuste 2009 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2009 – 2040. Päivitetty 30.9.2009. Tieto haettu 6.3.2011. URL: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaenn/vaenn_fi.asp
- Suomen virallinen tilasto 2010 Työlliset toimialan mukaan alueittain 2007 – 2008. Päivitetty 6.10.2010. Tieto haettu 6.3.2011. URL: http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/Vrm/tyokay/tyokay_fi.asp
- Tolkki, Helena - Airaksinen Jenni - Haveri Arto 2010 Metropolihallinta – neljä mallia ja niiden sovellettavuus Suomessa. URL: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=122265&lan=fi>
- Uudenmaan kylät 2002 Uudenmaan liiton julkaisuja E 79 – 2002. Helsinki.
- Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011. Tieto haettu 18.2.2011. URL: <http://tietopalvelu.uudenmaanliitto.fi/>
- Uudenmaan maakuntaohjelma 2011 – 2014 2011 Uudenmaan liiton julkaisuja A 23 – 2011. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/3444/Uudenmaan_maakuntaohjelma_2011-14.pdf
- Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033 2010 Visio ja strategia. Uudenmaan liiton julkaisuja A 21 – 2010. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2168/Uudenmaan_maakuntasuunnitelma_2033.pdf
- Valtioneuvoston selonteko metropolipolitiikasta 2010 Valtioneuvosto. Tieto haettu 10.5.2011. URL: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=122256&lan=fi>

Monivalintakohdissa kysymyksiin vastataan valitsemalla mielestäsi sopivin vaihtoehto. Avoimiin kysymyksiin voit vastata omin sanoin.

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli

- mies nainen

2. Vastaajan ikä

- alle 18 vuotta
 18–35 vuotta
 36–65 vuotta
 yli 65 vuotta

3. Vastaajan postinumero

4. Asuminen alueella

- kerrostalo
 omakotitalo
 rivi- tai paritalo
 loma-asunto (osa-aikainen asukas)

5. Asuinaika alueella (voit valita kaksi vaihtoehtoa)

- alle 5 vuotta
 5–10 vuotta
 yli 10 vuotta
 syntyperäinen

6. Työskentelen

- kotona tai sen läheisyydessä
 pääkaupunkiseudulla
 muualla, missä _____
 en ole työelämässä

7. Montako henkilöä taloudessanne asuu?

Aikuisia _____, alle 18 v. _____

8. Koetko asuvasi

- kyläkeskuksessa
- taajamassa
- haja-asutusalueella
- lähiössä
- kaupungissa
- muualla, missä? _____

ASUMINEN JA ELÄMINEN

Tässä osiossa selvitetään, miten asumiseen, liikkumiseen, työhön ja vapaa-aikaan liittyvät asiat koetaan tällä hetkellä ja miten asioiden toivotaan kehittyvän vuoteen 2025 mennessä.

9. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielestäsi sopivin vaihtoehto miten koet tilanteen nyt olevan.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Olen tyytyväinen nykyiseen asuinpaikkaani					
Olen tyytyväinen nykyiseen asuinmuotoon					
Harrastusmahdollisuudet ovat riittävät asuinalueellani					
Harrastukseni liittyvät maaseutuypäristöön					
Tarvitsen autoa päivittäiseen liikkumiseen					
Käyttäisin enemmän julkisia liikennevälineitä, jos yhteyksiä olisi paremmin tarjolla					
Maaseudulla asuminen on minulle itseisarvo					
Maaseutu on tärkeä osa Helsingin metropolialuetta					
Pitkät etäisyydet haittaavat maaseudulla asumistani					
Etätyö mahdollistaa asumiseni maaseudulla					
Käytän pääasiassa uusiutuvaa energiaa asumisessani					

10. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto, miten toivot tilanteen olevan tulevaisuudessa vuonna 2025.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Asun nykyisessä paikassa vuonna 2025					
Asuinalueemme/kylämme energia tuotetaan uusiutuvilla energiamuodoilla					
Energiaomavaraisuus on maaseudulla asuminen kilpailuvaltti					
Liikun jollain muulla kulkuneuvolla kuin omalla autolla					
Verotuksessa työmatkavähennykset on korvattu työhuonevähennyksillä etätöiden lisäämiseksi					
Maaseutu tarjoaa palveluita kaupunkilaisille					
Maaseutu on vetovoimaisin metropolialueen asuinpaikka					
Työtä tehdään huomattavan paljon kotona tai kodin välittömässä läheisyydessä					
Maaseutu on tärkeä "stressinpoistopaikka"					
Maahanmuuttajat ovat tärkeä voimavara maaseudulla					
Keskitetty kyläasuminen on ratkaisu ympäristöongelmiin					
Asuinalueemme on hiilineutraali (ei tuota hiilidioksidipäästöjä)					

ELINYMPÄRISTÖ

Tässä osiossa selvitetään maankäyttöön, maisemaan ja ympäristöön sekä maaseudun kehitykseen liittyviä asioita tällä hetkellä ja miten asioiden toivotaan kehittyvän vuoteen 2025 mennessä.

11. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielestäsi sopivin vaihtoehto miten koet tilanteen nyt olevan.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Luonnon monimuotoisuuden edistämiseen panostetaan riittävästi asuinalueellani					
Asuinalueellani on tarpeisiini riittävä ulkoilu- ja retkeilyverkosto					

Aluetamme käytetään mm. koulujen luonto- ja ympäristökasvatuksen kohteena					
Hoidettu kylämaisema on tärkeä tekijä omassa elinympäristössäni					
Asuinalueeni on meluton					
Maatalous on olennainen osa maisemanhoitoa alueellamme					
Kaavoitus rajoittaa uutta asuinrakentamista haja-asutusalueille					
Asuinalueeni on liian tiiviisti rakennettu					
Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkeä asia oman asuinalueeni kehittämisessä					
Maankäytön suunnittelua tehdään asukkaiden ehdoilla					

12. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto, miten toivot tilanteen olevan tulevaisuudessa vuonna 2025.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Luonnon monimuotoisuus on asuinalueeni kilpailuvaltti					
Lähialueellani on kattava ulkoilu- ja retkeilyverkosto					
Koulut ja järjestöt toteuttavat luonto- ja ympäristökasvatusta lähiympäristössä					
Maatilat ovat tärkeitä ympäristökasvatuksen toteuttajia					
Kylämaisemat ovat hyvin hoidettuja					
Asuinalueeni on meluton					
Maatalous on enemmän maisemanhoitoa kuin ruoantuotantoa					
Kaavoituksella rajoitetaan uutta asuinrakentamista haja-asutusalueille					
Maaseudulla asutaan pääsääntöisesti tiiviissä kyläkeskuksissa					
Maankäytön suunnittelua tehdään asukkaiden ehdoilla					
Ilmastonmuutoksen hillintä on tärkein asia kaavoituksessa					
Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkein asia asuinalueeni kehittämisessä					

PALVELUT JA YRITTÄJYYS

Tässä osiossa selvitetään palveluihin ja yrittäjyyteen liittyviä asioita tällä hetkellä ja miten asioiden toivotaan kehittyvän vuoteen 2025 mennessä.

13. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielestäsi sopivin vaihtoehto miten koet tilanteen nyt olevan.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Perusterveydenhuollon palveluita on saatavilla riittävästi kohtuullisella etäisyydellä					
Kirjasto- ja muita sivistyspalveluita on saatavilla riittävästi kohtuullisella etäisyydellä					
Vanhustenhuoltopalveluita on saatavilla riittävästi kohtuullisella etäisyydellä					
Alueemme kulttuuri tarjoaa yrittämiseen mahdollisuuksia					
Käytän lähikauppaa tukeakseni sen pystyssä pysymistä					
Maaseudun yrittäjyyttä kannustetaan riittävästi					
Maatalous työllistää useita alueen asukkaita					
Pienyrittäjyys on tärkeä työllistäjä lähialueellani					
Lähialueella tuotetaan uusiutuvaa energiaa omaan käyttöön					
Jätteiden keräys toimii lähialueella hyvin					
Jätteiden lajittelumahdollisuudet ovat riittävät					

14. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto, miten toivot tilanteen olevan tulevaisuudessa vuonna 2025.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kaupat toimivat monipalvelupisteinä (posti, apteekki, alko, turisti-info jne.)					
Käytän paikallisesti tuotettuja elintarvikkeita, jotka ovat helposti saatavilla					
Maatalous työllistää useita alueen asukkaita					
Maatilat myyvät pääosan tuotteistaan suoraan kuluttajille					
Käsityöläisyys on merkittävä työllistäjä maaseudulla					

Alueemme kulttuuri tarjoaa yrittämiseen mahdollisuuksia					
Alueemme/ kylämme on energiaomavarainen					
Uusiutuvan energian tuotanto on tärkeää liiketoimintaa alueemme yrittäjille					
Maatilat tuottavat lähialueen energian					
Metsää hyödynnetään puuntuotannon sijasta ennen kaikkea elämysmatkailussa					
Kolmas sektori (yhdistykset yms.) tuottaa suuren osan hyvinvointipalveluista					
Hoivapalveluyrittäjyys on merkittävä työllistäjä maaseudulla					
Matkailu kylällämme työllistää useita alueemme asukkaita					

ASUKASDEMOKRATIA JA YHTEISÖLLISYYS

Tässä osiossa selvitetään asukkaiden yhteiseen toimintaan, yhteisöllisyyteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyviä asioita tällä hetkellä ja miten asioiden toivotaan kehittyvän vuoteen 2025 mennessä.

15. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielestäsi sopivin vaihtoehto miten koet tilanteen nyt olevan.

Väittämä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Alueellani on riittävästi yhteisöllistä toimintaa					
Osallistun mielelläni yhdistysten ja seurojen toimintaan					
Lähialueeni asukkaiden kesken on hyvä yhteishenki					
Tietoa asuinalueeni kehittämiseen liittyvistä asioista on helposti saatavilla					
Internet on tärkeä viestintä- ja kommunikointikanava lähialueettani koskevilla asioissa					
Kunnan ja kylän vuorovaikutus on tuloksellista					
Kylämme osallistuu metropolialueen kehittämiseen					
Kylätoiminnalla on suuri rooli alueemme kehittämisessä					
Saan ääneni kuuluviin kunnan päätöksenteossa					
Pystyn vaikuttamaan lähialueeni maankäyttöön					

Pystyn vaikuttamaan asuinalueeni muuhun kehittämiseen					
Vahva yhteisöllisyys / kylän aktiivisuus vaikuttaa merkittävästi viihtyvyyteeni maaseudulla					
Yhteisöllisyys edistää ympäristön tilasta huolehtimista					

16. Tiedän onko kylälläni asukaslähtöinen kyläsuunnitelma

- kyllä
 en

17. Olen tutustunut alueeni kyläsuunnitelmaan

- kyllä
 en

18. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto, miten toivot tilanteen olevan tulevaisuudessa vuonna 2025.

Väittäjä	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kaavoitusasioissa paras vaikutuskanava on kylätason toiminta					
Yhdistystoiminta on merkittävä keino vaikuttaa lähialueeni kehittämiseen					
Kylämme osallistuu metropolialueen kehittämiseen					
Asun ja elän osallistumatta yhteisölliseen toimintaan					
Yhteisöllinen asuminen on metropolimaaseudulla yleistä ja suosittua					
Talkoohenkeä tarvitaan lähialueeni kehittämiseen					
Osallistun lähialueeni kehittämiseen pääosin Internetin avulla					
Kylätoiminta elää ja voi hyvin lähialueellani					
Yhteisöllisyys edistää ympäristön tilasta huolehtimista					
Asukkaiden laatima kyläsuunnitelma ohjaa lähialueeni kehittämistä merkittävästi					

19. Kuvaa seuraaviin laatikoihin muutamalla sanalla, mitkä ovat elinympäristöösi, elämiseesi ja asumiseesi, palveluihin, yritystoimintaan, ympäristön tilaan ja asukastoimintaan liittyvät nykyiset vahvuudet ja heikkoudet alueen sisällä sekä ulkopäin tulevat tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat.

VAHVUUDET – alueen nykyiset hyvät puolet **HEIKKOUEDET** – alueen nykyiset huonot puolet

--	--

MAHDOLLISUUDET – ulkoapäin tulevat **UHAT** – ulkoapäin tulevat

--	--

20. Kuvaile omin sanoin millaisen toivot metropolialueen maaseudun olevan vuonna 2025? (1–5 tärkeintä asiaa).

21. Mitä kautta sait kyselyn tai tiedon kyselystä?

- postitse
 kyläyhdistykseltä
 luin lehdestä
 Internetistä
 kuulin radiosta
 muu, mikä? _____

22. Vapaa sana metropolialueen maaseudun kehittämiseen ja tähän kyselyyn liittyen:

Kiitos vastauksistasi!